

ANTON VAN DE VELDE

NEOBIČNI DOŽIVLJAJI PTIČA SOVIČA

Barba Jozo

ANTON VAN DE VELDE

NEOBIČNI DOŽIVLJAJI PTIĆA SOVIĆA

ZABAVNA KNJIGA ZA DJECU

S flamanskoga preveo
Josip Tabak

Naslov izvornika:
WOE'S WONDERE WANDEL
N PLEZIERIG BOEK VOOR DE JONKHEIG

Kazalo

Poglavlje prvo

SOVIĆ KASNI, SOVA GRDI, NA MUŽA SE UVIJEK SRDI.
SUSJED NJIMA ŠIŠMIŠ BIO — KIŠOBRAN JE IZMISLIO.

Poglavlje drugo

ŠTO TO REĆI SVRAKA ZNADE,
LUPEŽ KOJI SVUDA KRADE.

Poglavlje treće

RADOZNALA ULA DIČNA
ČEDNOSTI BAŠ NIJE VIČNA

Poglavlje četvrto

DANAS POGREB CVRKULJU JE, ULA VRLOG MUŽA PSUJE,
SVRAKA REKEKS LAŽI SNUJE, PRIJEVARA SE ULI KUJE.

Poglavlje peto

SOVIĆ ZBORI, NIKAD KRAJA,
U KUĆI MU SILNA GRAJA.

Poglavlje šesto

O SEOBI SOVIĆ JAVLJA,
NAOČARI NA NOS STAVLJA.

Poglavlje sedmo

NA GNJEZDO NERO KREĆE, NJEGA ULA OŠTRO SREĆE. BOJ
STRAHOVIT TAKO TRAJE, JEDNO DRUGOM UDAR DAJE. NA
KONCU JE ULA ŽRTVA, NA TLO PADA NAPOL MRTVA.

Poglavlje osmo

HU OD DRUGA SAVJET ČEKA:
OD NJEGA MU NEMA LJJEKA.

Poglavlje deveto

ŠA PTIĆIMA HU SAD STIŽE, GOSPI ŽUNI JADE NIŽE. DOBRA
TETKA SVA SE STUŽI, SPREMNA JE DA POMOĆ PRUŽI.

Poglavlje deseto

ZBOR PERNATI GLASE VIJE, PJETIĆ SVOJU SRDŽBU LIJE: U
BUBANJ BI UDARIO I RAT JIPU NAJAVIO. SOVIĆU SE NIŠTA NE
DA, OKREPU U ČAŠI GLEDA.

Poglavlje jedanaesto

JIP SAD MREŽU PLETE DALJE, STRAŠNOM NERI SVRAKU
ŠALJE.

Poglavlje dvanaesto

SVRAKA REKEKS BRZO LETI DA S PORUKOM MAČKU SLETI.
LUKAVA JE, RIJEČ JOJ ŽIVA, ZA RAT NERU PREDOBIVA

Poglavlje trinaesto

ZVONAR SVOJE NAUMIO,
ULU TRINAM ISPUNIO.

Poglavlje četrnaesto

*SVA OPĆINA U RAT KREĆE,
MIROVNO SE ČUPA VIJEĆE.*

Poglavlje petnaesto

*ČUDNA SUDBA ULU TAKLA: ISPOD STAKLA ONA MAKLA, AL
SE NIJE DOMU DIGLA— U PSEĆU JE KUČU STIGLA.*

Poglavlje šesnaesto

*BAŠ U DVORCU, NA VISINI, HU VAM ŽIVI U TIŠINI. ZALUD
LJUBAV, NUTO JADA, BJEŽE PTIČI IZHENADA.*

Poglavlje sedamnaesto

*HU S PRIJANOM ŠETAT ZAŠO,
NE MISLEĆI ULU NAŠO.*

Poglavlje osamnaesto

*SOVIĆI SU VELJE SOVE, SUDBA NOVA NJIH SAD ZOVE.
KUKAVČIĆ JE VJEŠT BAŠ DOSTA, UČITELJEM GLAZBE POSTA.
JIP I PJETLIĆ RADE SPRETNOST, TRGUJU VAM SVAČIM SPRETNOST.*

Poglavlje devetnaesto

*SOVIĆEVA TRI SAD SINA UČE RUHO ŠITI, ČETVRTI ĆE RADI
VINA KONOBAR U KRČMI BITI.*

Poglavlje dvadeseto

*ULA ZADNJU, TUŽNU, VELI,
TREĆI PUT SE SOVIĆ SELI.*

Poglavlje dvadeset prvo

*BRAČA SVOJSKI ŠIJU, KROJE, OHOLI SU, AL SE ZNOJE.
BRATAC SMIKKEL IPAK IMA NJEŽNO SRCE U GRUDIMA.*

Poglavlje dvadeset drugo

*SMIKKEL LUKAV PLAN SAD KUJE, SPRETNOST MRSI, VJEŠTO
RUJE, GAZDAMA ON SPLETKU SNUJE, I JOŠ ŠTOŠTA DRUGO
TU JE.*

Poglavlje dvadeset treće

*KUKAVČIĆ KANTATU SLAŽE,
PJETLIĆU I JIPU LAŽE.*

Poglavlje dvadeset četvrto

*DA BI NERU PROSLAVILI
SPOMENIK MU POSTAVILI.*

Poglavlje dvadeset peto

*SPOMENIK SE SADA RUŠI, SAV SE U PRAH ETO KRŠI
ČOKOLADE! — SVATKO VIČE, SOVIĆU SVE ŽIVO KLIČE.*

Poglavlje dvadeset šesto

*SOVIĆA JE ČAŠĆE STIGLO, DA GA SLAVI SVE SE DIGLO. I KIP
DRVEN ETO PRIMA, AL JE HLADAN PREMA SVIMA.*

Poglavlje dvadeset sedmo

*JIP, TAJ LUPEŽ, SLABA VJERA,
S OPĆINOM JOŠ ŠEGU TJERA.*

Poglavlje dvadeset osmo

*PRIJATELJSTVO PJETLIĆ HTIO,
HU GA LIJEPO OTPRAVIO.*

Poglavlje dvadeset deveto

*HU SA SVOJIH SEDAM SINA PREKO MORA I VISINA KREĆE
ETO S POSTOJBINE. KARAVANA VRH DUBINE U DALEKI IDE
KRAJ DA POTRAŽI MIRA GAJ GDJE SE LIJEPO ŽIVUJE,
TRUDNO SRCE MIRUJE.*

Mali osvrt na velikog Flamanca

Copyright

Poglavlje prvo

*SOVIĆ KASNI, SOVA GRDI,
NA MUŽA SE UVIJEK SRDI.
SUSJED NJIMA ŠIŠMIŠ BIO —
KIŠOBRAN JE IZMISLIO.*

Sovuljan Sović, zvani Hu, bijaše muž gospođe Sove Sovičke, zvane Ula. I on i ona bijahu od roda ptica sova te u svome gnijezdu imadahu sedam ptića sovića. Gospođa je Ula bila brižna mati, ali oštra na jeziku, baš oštra...

Jedne lijepe ljetne noći, kad sve bijaše poliveno mekom mjesječinom, zbilo se tako da je tata Hu zakasnio kući. Pratio ga Jip, susjed ozgo, a taj je, da znate, bio šišmiš koji je imao dućan sa svakovrsnim ukradenim stvarima. Valja spomenuti, susjedi gospodina Sovića i gospođe Sovičke bijahu sve sami golaći — nigdje nikakve ugledne i otmjene obitelji. Gospođa je Ula već stotinu puta lasno i jasno najavila da će se odseliti odande, a Hu je svaki put pročitio grlo, slegnuo ramenima te se promeškoltio kao da ga buhe grizu.

Te noći, dakle, tata Hu stigao kući pa se počeo njihati na rubu gnijezda, sve nešto protiskujući kroz kljun i pjevuckajući. Njegova žena, koja je upravo pokrila djecu, bijaše već zazinula da vikne na muža, ali joj glas zape u grlu koliko se zapanjila kad je ugledala gdje soviću na glavi sjedi Jip te se kesi.

— Za ime Božje, Hu. — u čudu će ona. — Ta kako to izgledaš! Ti si pijan! Što će šišmiš na tvojoj glavi?

— Dobar večer, ženice! — zagudi Hu.

— Dobar večer! — pridruži se Jip te polako na leđa sklopi svoja crna krila.

— Odakle dolaziš? — upita Ula te se bijesno obazre, kao da traži nešto čime bi muža smjerila u glavu.

— Umiri se — uzvratu Hu. — Bio sam na šetnji, a onda je odjedanput udarila žestoka kiša, okrenula kao... kao...

— Kiša? — povika njegovu ženu. — Kiša? Ta od prošlog tjedna nije ni kap pala.

— Jest — zijevnu Hu. — Ti, dakako, sjediš tu gore na visoku i

na suhu ali je vani pljuštalo, lijevalo kao... kao...

— Kao iz kabla! — nadopuni Jip te sa Sovičeve glave kliznu u gnijezdo.

— Deder ti prijane — povika gospođa Ula — gledaj da se čistiš iz moje kuće. I što vi mislite? Tražite vi mjesta u svom gnijezdu. Ne pristajete vi među pristojan svijet!

Grmjela je i sva se od bijesa tresla gospođa Sovička, a sedam ptića sovića, probudivši se od te galame, udari u dreku i kričanje.

— Umiri se, ženice... — poče Hu, ali ne doreče, jer mu se štucnu pa se on odgega u kut, ondje sjede i uze žvakati kusatak cigare kao da je pravi duhan za žvakanje.

— Reći ću vam nešto — progovori Jip pogledavši onamo gdje je Hu sjedio. — Vi ste očito otmjena obitelj, no ako Jip i sjedi u siromašnu gnijezdu, ne treba odmah da ga iskosa gledate i da na nj pljujete. Zna li vi, gospo Ula, tko sam ja?

— Ne! — odsiječe Ula te prezirno uzdiže i spusti krila. — Pa što bi ti mogao biti? Odrpana skitnica, to si ti!

— Umiri se ženice... — protisnu Hu štucajući i žvačući svoj duhan.

— U zabludi ste, moja draga gospođo — dočeka Jip — u zabludi, da! Ja sam imenovan predsjednikom Društva za zaštitu ptica!

— Če... hik... stitam! — promuca Hu, ali se ostatak izgubi u nejasnu gundanju.

— Ti predsjednik? — prasnu u smijeh gospa Ula, ali joj smijeh bijaše neprirodan.

— Jesam — prihvati Jip. — Predsjednik, kako rekoh, a sad ćete čuti dalje. Kad nešto velim, onda to mislim ozbiljno, a tako i radim. Kad bih imao gnijezdo s mladima, kao što ga vi imate, onda bi svi stvar uzeli ozbiljno. Ali i momak kao što sam ja može štogod valjano izvesti.

— Što...? Kako...? — i gospođa se Ula malne uguši od pusta smijeha. — Ti da ptice štitiš? Ha, ha, ha! Hu, Hu, Hu!

— Čujte, gospođo! — započe Jip, a glas mu bijaše kao da siječe, dok je u sebi prebirao: »Ma zašto je ta gospa Sova tako zla?«

— Čujte, gospođo — proslijedi Jip — preuzeo sam velik posao, dobar posao, poduhvatio se djela ljubavi prema bližnjemu svomu. A kako ne mogu sam nakraj s poslom, i kako nemam djece da mi pomognu, to sam u svoje poduzeće uzeo dvadeset i pet

namještenika.

— Što? Kako? — zazine Hu, ali dalje ne stiže: hropio je i gundao trapovijesan.

— Dvadeset i pet namještenika? A gdje ćeš ih uzeti — posprdno će Ula.

— To su mladi momci, a plaćam ih na mjesec — mirno nastavi Jip; — izvježbani momci, uljudni momci, uslužni momci, spremni da pomognu...

— Nuto! — dočeka gospođa Sovićka. — Dosta je tog obmanjivanja! A što je posao tim tvojim žutokljuncima?

— S vašim dopuštenjem? — upita Jip te sjede. — Ja vam naime iznajmljujem šišmišja krila.

— Kako, molim? — u čudu će Ula, a oči joj iskočiše kao u žabe baburače.

— Šišmišja krila — ponovi Jip. — Znaite, milostiva gospođo... — Najednom se počeo otmjeno vladati. — Znaite kako je neugodno naše podneblje: zimi snijeg, a cijelu godinu kiša ili tuča...

— Jest — uzdahnu gospa Ula — radije bih da živim na jugu, u kakvu dvorcu ili u tornju...

— I zato — preuze Jip — da bih vaš rod zaštitio od svake nepogode, i da bih od mrlja očuvao sve hlače i sve kapute načinjene od perja, ja eto iznajmljujem šišmišja krila kao patentirane kišobrane!

»Kakva li lupeža!« pomisli Ula, ali ne reče ništa.

— I tako — proslijedi Jip — tko mora izići za nevremena, ili koga iznenada zahvati kiša, taj u pomoć zove moje poduzeće, a ja šaljem jednoga od dvadeset i pet šišmiša, i taj onda razapne svoja krila kao najbolji nepromočivi kišobran što ga možete zamisliti.

— Gle, gle...

Gospa Ula još nije sasvim vjerovala u tu priču, ali je obuzdala svoju srdžbu te prividno ravnodušno upitala:

— I tako ste vi onda, gospodine Jip, moga muža zatekli na kiši? Sigurno je to bilo sasvim slučajno, onako na putu?

— Hm — nakašlja se Jip — našao sam gospodina Sovića vrlo tužna i žalosna. Pričao mi je...

— Hm — presiječe Ula — ostalo već mogu zamisliti!

Dobro je znala da je njezin drug iz gnijezda otišao da jednom preminulom rođaku od sovljeg roda kaže posljednji zbogom. Takav je stari običaj, a ide i u dobar odgoj u sovljem plemenu. Ali uz to ide

i navada da sprovodnici i ožalošćeni s uciviljenom obitelji pokojnikovom ublažuju zajedničku tugu i brigu daćama i karminama, to jest slasnim jelom i pilom. A tatica Hu imaše tako osjetljiv želudac i k tome bijaše tako popašan na svaki slastan zalogaj i dobar gutljaj.

— Taj se izjelica i ispičutura opet vladao kao svinja! — prodera se iznenada Ula, a Hu se prepade i trže iz svog drijema.

— Svinja? — upita gospodin Sovuljan Sović. — Zar sam ja svinja?

— Ah, ah — zavajka Jip ozbiljna lica. — kako je tužan život, gospodine Soviću, kad vas svagda krivo razumiju.

To je, dakako, zvučalo dvosmisleno, ali već znamo da je Jip bio lukavac.

— Ti si se s ukopa vratio kući pijan kao klada! — zakriča gospa Ula. — Stid te bilo! Zar se tako iskazuje čast i poštovanje jednom pokojniku? Fi, sram te budi!

— Čast i poštovanje i još kako! — okosi se gospodin Sović. — Ali je nevolja u tome što su me ondje ponudili nekakvom poslasticom... hm! cmok! — i on cmoknu jezikom, to jest zvocnu kljunom — ponudili mi slatko piće, divno kao med i mošt. A od toga mi se malo zavrtjelo u glavi.

— Gospođo Ula — javi se Jip — smijem li vas sada zamoliti da podmirite račun?

— Kako, molim? — zasikta gospa Ula te stade pred šišmiša, a oči joj sijevnuše strašnom vatrom. — Račun? Kakav račun?

— Jest, račun — mirno nastavi Jip. — Jedno sijelo, upotreba kišobrana četiri sata... to je sve zajedno... dvije ljuste od jajeta, ili pregršt slame, ili pak šaka perja.

»A sad mi je već uvrh glave« pomisli Ula, i dok bi dlanom o dlan ustremi se na Jipa, sve udarajući bijesno krilima, navali na nj te ga naglavce izbaci iz gnijezda.

— Eto ti račun! — povika za njim te još baci šaku nečistoće na njegova sjajna krila.

Gospodinu se Soviću učini kako je najbolje da se ne miješa i da ništa ne govori, jer je dobro i predobro poznao svoju ženu. Ta sad će se nepogoda oboriti na njegovu glavu. A tako se i zbililo! Gospa Ula bijaše tako srdita, i njezino je jadno sovlje srce tako nemilostivo udaralo od bijesa, da je ispreturala čitavo gnijezdo, te muža, nevoljnika, što se šćučurio i drhtao, zasula prahom i slamom. A

Sovuljan Sović, zvani Hu, uvukao dušu u se pa ni da pisne.
Grobnim, štono riječ, zamuknuo mukom.

No kad je u gospođi Sovićki jenjao gnjev, pa se ona umirila,
iscrpljena od puste srdžbe, izvuče se on oprezno iz svoga kutka te
sasvim istiha i smotreno prozbori:

— Draga ženice...

Ali ne doreče, jer ga iz Ulina kljuna presrete:

— Što je?

— Draga ženice — opet će Hu — hajdemo s mirom na
počinak.

Kako se već začula i jutarnja zvonjava, što se razlijegala iz
zvoništa na tornju (a na tornju su oni gnijezdo svili), to i Ula nađe da
je najbolje poći u postelju, pa tako i učini, ali mrgodno okrenu mužu
svoja crna leđa. To pak njega nije ljutilo, jer je on svojski zahrkao, a
hrka mu se čula kao da negdje pilom drva pile.

Poglavlje drugo

*ŠTO TO REČI SVRAKA ZNADE,
LUPEŽ KOJI SVUDA KRADE.*

Kad je onako navrat-nanos ispao iz sovina gnijezda, Jip nije odmah pošao u svoju ložnicu. U njegovoj je blizini bio nastan svraki, zvanj Rekeks ili Klepetuša. S tim je neobičnim stvorom Jip sklopio potajni sporazum oko nekih poslova koji nisu osobito časni, a Klepetuša bijaše najspretnija kradljivka u svem onom kraju što ga rese mnogi tornjevi.

Toj se svraki Jip potuži na Ulu, što mu nije računa isplatila, a svraka Klepetuša mignu tužitelju, u znak da je već shvatila.

— Možeš se u me pouzdati — lukavo će ona šišmišu. — Sutra će ti se dug masno platiti.

Umiren tim riječima, Jip se s osmijehom uputi u svoju ložnicu i ondje se uvijek kišobranom i svim ostalim te se prihvati o strop, i tu ostane viseći i drijemajući, pun ugodnih i veselih misli.

Poglavlje treće

*RADOZNALA ULA DIČNA
ČEDNOSTI BAŠ NIJE VIČNA.*

Kad je sunce već dobrano odskočilo i svijetom pošlo poput kakve divne kraljevine, gospođa Ula odjednom u snu osjeti neobičan svrbež, te se u isti čas probudi od straha... Svoje je sovlje oči držala zatvorene na sunačnoj svjetlosti, ali je i ne videći pipala Sovičevo odijelo. Najedanput se trže od radosti te — jedan, dva, tri! — izvuče iz skuta na muževljem kaputu popriličan dragulj pa ga dršćući uze opipavati.

Ne, nije joj trebalo vidjeti da bi znala što je našla. Sigurno je to dijamant, veliki alem-kamen pokojnog rođaka! Porodica ga je odredila Soviću u naslijeđe, i sad je eto dijamant u njeznim rukama. Kakva li bogatstva! Bože mili, koliko li će joj susjedi zavidjeti! I kolike li sreće što ispičutura Hu nije dragulj izgubio na putu kući!

Ula se sva zaniжела od puste radosti. Tiho, tihano otišla je u najdublji kutak u gnijezdu i ondje dragulj sakrila pod slamom... A onda joj radoznalost postade prevelika! Samo jednom da ga vidi, taj divni kamen, prije nego što na nj nagne posljednji sloj slame. Malo, sasvim malo otvori oči, ali je sunčano svjetlo zaslijepi, i ona ih opet brzo sklopi. Ah, zašto sovino oko ne može podnijeti taj sjaj? Ula istisnu krik, a Hu se trže oda sna.

— Što je, što radiš? — zagunđa gospodin Sović.

— Ah, opet me spopala kostobolja. — slaga Ula.— Samo ti spavaj, valja mi natrljati lijevu nogu.

Hu se i opet uljulja u san, a Ula ostade sjedeći. Sanjarila je, sva predana sreći sa svoga bogatstva, a nije znala da je gospodin Jip, predsjednik Društva za zaštitu ptica, lopovski zavirio u Sovičeve džepove... Golema se nevolja nadvila nad Ulinu glavu što je zaplovila u snove, ali je gospa Ula i dalje sanjarila, sve dok Sović nije zlovoljan ustao iz postelje te nadižući galamu zatražio svoj doručak. Ula tada pođe da mu priredi kavu a lice joj bijaše poput znaka pitanja.

Poglavlje četvrto

*DANAS POGREB CVRKULJU JE,
ULA VRLOG MUŽA PSUJE,
SVRAKA REKEKS LAŽI SNUJE,
PRIJEVARA SE ULI KUJE.*

Kad je opet bilo k večeru, Uli valjade očetkati Sovićev ogrtač, jer je gospodin Sović mnogo polagao na to da među svijetom bude u lijepu ruhu, a htio je osim toga i da uredan kao uvijek, sa svojim rođacima ode na pogreb Cvrkulju, koji za svoga časnog života bijaše ljiljak-noćnjak, a sada kao mrtvo tjelešće ležaše na nosilima od zelenih grana.

— I molim te, vladaj se kako treba — upozori gospa Ula gospodina Sovića.

— Hoću, ženice — odgovori tatica Hu poslušno, a srce mu udaraše od radosti što će, eto, opet smjeti da ide sam i slobodan.

— Imaš li čist rubac u džepu?

— Imam dva: jedan za vrućinu, a drugi za žalost.

— A... hoćeš li u ime obitelji održati nadgrobni govor?

— Možda... — uzdahnu Hu — ako ne budem i odveć tronut te mi glas u grlu ne zapne.

— Ti tronut? — podrugljivo će Ula. — Znaš ti tome lijeka naći.

— Što time misliš? — upitat će Hu.

— Vino i cigare! — zajedljivo odsiječe njegova žena.

— Ovaj... započe Hu — kad su obveze po srijedi, valja i da se izvrše, ali možeš biti uvjerena, ženice, da će se tatica Hu u redu i na vrijeme vratiti kući.

— Znam ja tu pjesmu — iskesi se Ula. — Nego, nemoj zaboraviti da doneseš kamilice za čaj... Najstariji nam se ptić žali na želudac.

— Dobro — dočeka Hu.

— A za mene možeš usput pogledati ima li toaletne vodice, i još ako gdjeod vidiš kakve škare za kovrčanje, dobre a ne suviše skupe...

— Dobro — odvrnu Hu — ali zar ne možeš čaj upotrijebiti za

svoju toaletu?

— Što — povika Ula — čaj za...

— Dakako — produži mirno Sović. — I baš škare za kovrčanje u ovo doba skupoće?

— Onda nemoj! — zađakta njegova žena. — Sve ću sama nabaviti kod Jipa!

— Zar Jip i takve stvari ima u svome dućanu?

— Sve što hoćeš — pobjedonosno će Ula. — A sada idi brzo, jer ćeš inače i opet zakasniti.

Bim! bam! odjeknu sa zvona nad njihovim glavama, ravno devet puta.

— Krajnje je vrijeme — izusti Hu. — Dovidjenja, ženice. Za jedan sat eto me kući, i mislit ću na tvoj čaj i na...

— Ne treba mi ništa od tebe! — prezirno će mu Ula, a Hu nađe za najbolje da sa svojom dragom ženom ništa više ne besjedi. On zagladi dva-tri pera na svom ovratniku i onda ode.

Gospođa Ula htjede opet ući, no najednom se na pragu pojavi Klepetuša. Uli ne bijaše posjet po volji, ali ravnodušno uljudno kimnu glavom te upita što bi posjetiteljka.

— Dobar večer, gospodo! — započe Klepetuša. — Kako vi tu divno stanujete!

— Tako, tako — progunđa Ula. — Prava je to vjetrometina, a zimi još i prokapljuje. Odavno se već ogledam za nečim drugim, ali moj muž neće da se selimo drugamo doli u kakav dvorac. To je zbog obitelji, znate.

— O, da! — povladi Klepetuša. — Tako se i pristoji boljem svijetu. Blago vama kad vam je tako dobro!

— Ah — zakima Ula glavom, ali se u sebi ipak osjetila polaskanom. — Ah, gospođice Rekeks, mi smo mirna čeljad i živimo jednostavno...

— Dakako, dakako — nasmiješi se svraka. — U svakom slučaju ipak mnogo urednije negoli onaj lupež Jip!

— E, taj vam lako novac zarađuje.

— Mislite, draga gospodo, ali ja znam da je s njime vrlo slabo. Tja... što ćemo, kad je danas toliko loših platiša...

— Kako, molim? — i Ula malo pocrvenje. — Želite li možda reći da...

— Ah, ne — ulagljivo će Klepetuša. — Ništa ne mislim, samo velim da Jipu baš ne cvatu ruže.

— Zaista? — priupita gospa Ula. — A njegova trgovina?
— Nakan je sve prodati budzašto, da se riješi dućana.
— A njegovi kišobrani? — dalje će Ula.
— Da, to je nešto novo, pa će mnogi možda naći da je stvar praktična.
— I moderna — važno će gospa Sovićka, koja je tu riječ čula kod frizera.
— Međuto — lukavo će Klepetuša — ako vam je po volji da idete na rasprodaju...
— O, da... — i tu Ula pomisli na škare za kovrčanje i na toaletnu vodicu. — Što mislite, gospođice Rekeks, ima li Jip još nakita u svome dućanu?
— Dakako, draga gospođo, a dobit ćete ga sad za bagatelu.
— Kolike li štete — produži gospa Sovićka — što zbog ovih mališana u gnijezdu ne mogu izići...
Tu Ula pogleda na sedam ptića sovića pa uzdahnu. Ali se onda u njoj odjednom probudi ženska taština, te će pridošlj:
— Recite mi, molim vas, gospođice Rekeks, što velite na to da dadem svoje perje ondulirati?
— Divno — zažubori svraka, ali se u sebi zapravo smijala. — Pitajte samo Jipa, on vam uvijek zna što i kako treba.
— A onda mirisna vodica! — uskliknu Ula. — Baš kao san!
No istodobno pogleda gladne mališane. Klepetuša zaklepeta kljunom te nadasve uslužno predloži da Ulu zamijeni: ona će paziti na ptiće dok Ula bude vani.
— Zar zaista hoćete? — upitat će Sovićka, oklijevajući.
— Dakako, draga gospođo — uzvratu Klepetuša, a Ula navuče ogrtač, stavi šešir na glavu te pođe put Jipova dućana.
Svraka Klepetuša brzo odskakuta u gnijezdo. Mališani se probudiše te od gladi počеше pijukati, ali im svraka dade svakome zaušnicu, razbaca slamu svuda naokolo da se nadigao oblak prašine. Nađe naposljetku sjajni kamen te s njime odjuri — nestade je u uskim ulicama prema mračnom dijelu grada.

Poglavlje peto

*SOVIĆ ZBORI, NIKAD KRAJA,
U KUĆI MU SILNA GRAJA.*

Dostojanstveno i ukočeno stiže Hu u kuću žalosti, gdje su već mnogi znanci i rođaci bdjeli kraj zemaljskih ostataka preminulog Cvrkulja.

Hu se valjano prignu pred nosilima s mrtvim tijelom, pokloni se tetki Žuni, koja je već tri rupca natopila suzama, ozbiljno pogleda svoga prijatelja Djetlića i gospođicu Koku Močvaricu, osobito osjećajno zatrepta očima prema Vrani, svojoj staroj sestrični, što je stajala među deset uplakanih lastavica te brbljala na sva usta, to jest na sav kljun — uđe gospodin Sovuljan Sović u taj tužni zbor te se pridruži skupini pouzdanih prijatelja, gdje se među mnogim sovama nalazila jedna jedina samodopadna dama, mademoiselle Papillon, koja se čak i tada, u taj tužni čas, igrala svojim prozirnim velom, da oko nje vijori, kao da je gospodi htjela svratiti pozornost na svoju ljepotu.

Ta se gospođica zapravo zvala Leptir, i bila je od roda kukaca, ali se njoj to ime činilo suviše prostim; otkad joj je majka kneževskom iglom bila pribodena na neku francusku policu, da bi ušla u dvorsku zbirku leptira, ta se ljepojka prozvala Papillon, te je ispred imena stavila »mademoiselle« umjesto običnoga i priprostog »gospođica«. Razni hirovi, razne čudi — a mlada dama ispala smiješna.

Kad su se tako svi okupili, četvorica starih prijatelja preminulog Cvrkulja podigoše nosila s mrtvim tijelom, pa kad su se negdje iz močvare zaorili zvuci žabljeg zbora, tužna povorka krenu put groblja.

Hu je koračao prvi iza nosila: ta bijaše on načelnik ptičje općine i k tomu filozof.

Za njim se redali ujaci i ujne, tetke i strine, nećaci i nećakinje, sinovci i sinovke, bratići i sestrići, susjedi i prijatelji, a mademoiselle Papillon, kojoj bijaše dosadno da ide s njima, lepršala povorci na začelju, neprestano razmahujući svojim velom i poskakujući tamo-amo, kao da je na plesu, a najposlije uskočila

nekom cvijetu u čašku, da otpočine. Bijaše baš da se razbjesniš, i gospodin se Sovuljan Sović već pet-šest puta obazreo, a u očima mu sijevala srdžba.

Groblje na kojem je Cvrkulj imao počivati bijaše kutak nekoga šarenog vrta što su ga lastavice lijepo zasadile. Mir je ondje vladao, mir i tišina, i ljepota ondje carevala. Visoka se paprat onuda njihala, a tlo bilo mek i zelen sag od mahovine. Divlje ruže vile se iznad zidova, a žalosnoj se vrbi meki veo na vjetru njihao tamo-amoo.

Pod stručkom modre potočnice bio grob iskopan. Nosači se sagnuše te mrtvo tijelo Cvrkuljevo blago spustiše u crnu zemlju.

Tada istupi Hu, izvuče svoj govor iz džepa i okrenu čitati:

*Prijane i rođo, Cvrkulj, zbogom pošo,
zaslužjen je tebi počinak sad došo.
Gle za tobom tvoji prijani i družici
Sad i navijek žale, svi u crnoj tuzi.*

*Oko posla mnogo kinjio se nisi,
krilatome rodu od vajakada ti si,
pravo li se sudi, drugar dobar bio,
zato baš i jesi svakom srcu mio.*

*Jesi kadgod znao i dosadan biti,
pa i svadljiv često — čemu sada kriti?—
no savršen kanda nitko se ne rađa,
nad grobom sad svaka nek prestane svađa.*

*Stoga šutjet valja, običaj naš traži,
kakono si krao, krupne nizo laži;
izuzetka tude ni za mene ne bi,
od prababe premda rođak bijah tebi.*

*Prešutjet mi treba na ovome grobu,
kako si mi s ptićem načinio zlobu,
sovića mi gurno — da pakosti klete! —
u sud štono bješe pun vodice svete.*

Prešutjet ću, evo, podvale i laži,

*spominjati neću, kad red tako traži,
kakono si često za uvredu malu
pogolemu znao odšaliti šalu.*

*Premda zborit volim, mnoge opet stvari
prešutjet mi valja, oj lupežu stari.
O vrlinam tvojim umuknut ću smjesta,
jer u tebe za njih ne bijaše mjesta.*

*U miru počivat, gle, došao ti si,
od posla se pusta baš pretrgo nisi,
Spavat sada možeš dokle ti baš milo,
od mene ti pozdrav, i uslast ti bilo!*

*Za tobom će svatko gorke suze liti
i u tvoj će spomen rum i vino piti.
Za Cvrkuljem žali i sam stanac kamen,
u miru počivo, naš prijane, amen!*

Gospodin Hu pročisti grlo, pogleda u grob, brzo okom obuhvati one što bijahu naokolo, te opazi kako tetka Žuna od uzbuđenja pada u nesvijest.

— Neka gospođe idu — reče Hu, ali se ni jedna ne pokrenu, jer sad bijaše na redu da mademoiselle Papillon štogod otpjeva.

— Mjesta za gospođicu Leptiricu! — povika Djetlić.

— Je m'apelle Papillon! («Zovem se Papillon!») — reći će po francuski ona gospođica, napučivši usta.

I nato tankim glasićem poče izvijati svoju pjesmu, ali tek što je otpjevala jednu kiticu, s koje su se svi cerekali, kadli vrana zagrakta:

— Bježite, bježite, neprijatelj, neprijatelj!

Učas se rasprši cijelo društvo i uzletje uvis, umakoše svi do jednoga, a taj jedan bijaše gospođica Papillon: samo je ona ostala te i dalje izvijala svoje mnoge ćurlike, no na jednom je zahvati žestok udarac preko leđa, tako žestok da je, teško uzdahnuvši, pala na stručak modre potočnice...

Kad je otvorila oči, da razgleda što se to zbilo, sva probljedje od straha: nad nju se nadvila glava crnog Nere Mačkovića, najstrašnijeg mačka u svem onom kraju...

Nero onjuši nasmrt uplašenog leptirića, gurnu ga šapom tamo-

amo i onda pođe dalje. Fi! takav plijen je njemu ispod časti.

Hu je sjedio na vrtnome zidu i psovao u sav glas:

— Nečuveno! Takva drskost! Zar nisi mogao pričekati dok se naš obred ne završi?

— Miau! — uzvрати mu Nero i htjede ga dohvatiti svojim pandžama. — Miau! Vidim ja u mraku baš kao i ti, prijane. Sad sjediš visoko i sigurno, ali znam ja gdje ti stanješ, pa ću te jednom potražiti. Imaj to na umu!

Tako reče te na svojim poput kadife mekim šapama ode kroz paprat.

Sovuljanu hrabrost pala u hlače. Kakva li se prijetnja oborila na njegovu glavu! I što će Ula na to reći?

Odjednom se sjeti toaletne vodice i onoga čaja... Ah, nebesa! Zar da u tome strašnom času na to misli? Ne, ne! Brzo kući, kući!

No baš kad je letio iznad crkvenog trga i htio u toranj, sreće ga Djetlić te mu mahnu.

— Načelniče — prozbori Djetlić, koji je poznavao svijet; — mi smo stari drugovi, pozivam te na slasnu večeru.

— Ne mogu — progunda Hu. — Moram se seliti.

— Seliti? A zašto?

— Ne preselim li se, može se dogoditi da mi Nero svu obitelj poždere.

I govoreći to, Hu sav zadrhta pod svojom kabanicom.

— Nero? — ponovi Djetlić, a koža mu se naježi ko u guske, te i on radije htjede odmah kući.

— Hodi sa mnom! — povika Sovuljanu. — Kod mene ćemo razmisliti što treba da radiš.

Sovuljanu srce žestoko udaralo. Nije on svakog dana imao priliku za gozbovanje, a Djetlić eto najavljuje zalogaje slasne i masne!

Ali mačak, trista mu jada! Mačak i njegova prijetnja! Hu se skanjivao, promišljao i neodlučan stajao još časak-dva, a onda u njemu prevlada popašnost.

— Naprijed, stari družo! — prozbori Sovuljan. — Prihvaćam tvoj poziv!

To reče i već zavrnu skute na ogrtaču, da bi mogao bolje letjeti, kadli ga iznenada zadrža Ula, koja u sav glas stade vikati da su okradeni.

— Što? — u čudu će Hu.

— Pokradeni! — povika mu žena što je grlo nosi. — Naš je dragulj nestao!

Gospodinu Soviću klecknuše koljena, osjeti on nemoć u nogama, oćutje se tako slabim kao da će sad-na u grob sići. Pogleda svoju ženu, uprije oči u starog druga, obuhvati pogledom svoje gnijezdo sa ptićima što kriješte, i krupna mu suza kliznu niz perje pod očima.

— Propali smo! — zaplaka Ula. — Sad smo na ulici, golaći i prosjaci.

Umuknuo Hu, Djetlić ni bijele da probijeli, nego se okrenu i sve onako bez riječi odletje kući. Hu sjede na rub gnijezda, a Ula se spusti kraj njega.

Kad su tako šuteći proveli neko pol sata, odjednom se Ula pobjedonosno nasmiija i povika:

— Ali je ipak gospa Ula dobila mirisnu vodicu!

— Taako... — uzdahnu Hu. — A tko ju je platio?

— Nije plaćena! — doskočljivo će Ula.

Hu zamišljeno gledaše preda se te će naposljetku muževno:

— Sutra se selimo!

Ali ga u isti čas Ula lupi po glavi, a on više i ne pisnu, nego leže na prostirač kraj vrata, da otpočine.

Poglavlje šesto

*O SEOBI SOVIĆ JAVLJA,
NAOČARI NA NOS STAVLJA.*

— Čujder, Hu — drmaše sutradan Ula svoga supruga budeći ga. — Ded mi kaži: jesi li ono sa selidbom mislio ozbiljno?

— Jesam, sasvim ozbiljno — odgovori Hu.

— A zašto? — priupita Ula.

— Saznat ćeš na vrijeme.

— Kako to? — opet će Ula.

— Odmah.

— Kako, molim? — oštro će Ula.

Hladni ton njezina muža nije joj se sviđao. Takav još nikad nije bio.

— Odmah! — ponovi Hu.

— Ta valjda ne po danu?

— Po danu! — mirno će Hu, smijući se u svoju bradu, to jest svoje perje.

— Ali na danjoj svjetlosti ništa ne vidiš! — povika Ula.

— I tu ima lijeka.

I govoreći to gospodin Sović izvuče modre naočari i stavi ih na nos.

— Pogledaj ovamo: može sunce sjati koliko ga volja, ništa Soviću ne smeta!

Najstariji između ptica sovića, danguba koji je već mogao ponešto govoriti, upita radoznalo što znači neobična naprava na očevu nosu. Hu nije odgovorio, ali je ponosno pustio da ga promatraju. Ta otkud bi žutokljunci znali da načelnik mora nositi naočari da bi izgledao učen i važan? Nisu ništa znali ni o takvu pronalasku kao što su modre naočari, kojima se oči kriju da u njima nitko ne bi mogao pročitati misli i osjećaje.

— Spavaj, dijete — zagunđa Hu. — I suviše si malen da bi sve razumio.

— Tata. — nasmija se najstariji mališan — sad si sasvim kao kakav starac!

Nato gospodin Sović brže-bolje stavi naočari u džep na

pršnjaku, jer nije htio da izgleda star...

Međuto je gospa Ula priredila doručak, ali je ljutito gledala gospodina Sovića što tako neobično mirno govori o selidbi. Uto on opazi promjenu na njezinu perju.

— Ula — povika Hu — što si to od sebe učinila?

— Frizirala se — uzvratila Ula. — Kod Jipa.

— A kolonjska vodica?

— Također kod Jipa!

— A naš dragulj?

— Također kod... — ali najednom ušutje, jer značajno pitanje njezina muža pobudi u njoj tamnu slutnju. — Hu, zar misliš da Jip...?

— Ništa ne mislim — kaza Hu — no Jip je poslovna glava, a tko bi inače znao o našem blagu?

— On ga ima! — povika Ula sva uzbuđena. — U njega je, u tog lopova!

— Pst! — umirivaše je Hu. — Ne smeći s uma, ženice, da smo jučer pokopali Cvrkulja.

— Ne govori mi o tom! — Uli zastade dah od pustoga gnjeva. — Cvrkulj je mrtav, a Jip živi i kreće se naokolo!

— Nemoj se uzrujavati, ženice...

— Jest! — bijesno će žena. — Ti se družiš s njime, vi pušete u isti rog!

— Dosta! Već je i suviše! — zagrmje Hu. — Još ćeš ustvrditi da sam ga ja ukrao!

— Miči mi se s očiju! — zasikta Ula. — I ne vraćaj mi se kući bez dragulja!

— Dobro, ženice... — dočeka Hu — idem, evo već idem...

I ode. Kad iziđe iz gnijezda, kroz otvore na tornju ugleda gdje sunce obasjava svijet. Stavi na nos svoje naočari, te se uputi, ne k Jipu, nego ravno Djetliću, koji, kao dobro situirani građanin, imaše svoju kuću, u purpurnom bogatstvu mirisnog luga.

Poglavlje sedmo

*NA GNIJEZDO NERO KREĆE,
NJEGA ULA OŠTRO SREĆE.
BOJ STRAHOVIT TAKO TRAJE,
JEDNO DRUGOM UDAR DAJE.
NA KONCU JE ULA ŽRTVA,
NA TLO PADA NAPOL MRTVA.*

Uli bijaše sasvim neobično pri srcu, opet je svojim oštrim jezikom natjerala muža da uvuče dušu u se, no iako je njezinoj taštini godilo da igra gospodara u kući, ipak joj se stislo oko srca kad je ponovno pomislila na selidbu.. Zašto joj je Hu prešutio razloge? Ah, da ga je samo kod kuće zadržala! Tko zna što ju još čeka...

Ula poče tiho plakati, a svi ptići sovići briznuše u plač s njome. Majka sova obrisa šesnaest očiju pa onda sedmero djece pritisnu na svoje grudi. Pritom je sasvim zaboravila da joj je perje tako divno frizirano; sjetila se toga istom onda kad se najstariji ptić opet razbrbljao.

— Ej, mama, što slatko mirišeš...

Morala se tome nasmejati, a za njom svih sedam ptića okrenu u smijeh.

No smijeh joj se sledi na ustima, to jest na kljunu, i gospa Ula osjeti kako je sva probljedjela, kako se sva ukočila od straha. Na rubu gnijezda nečujno se, sasvim nečujno pokazala mačja šapa, baš na onom kraju gdje su ptići ležali i smijali se od zadovoljstva...

Časak, samo časak, Ula bijaše kao skamenjena, a onda joj se u svijesti prikaza strahovita pogibao i prođe joj poput munje kroza srce. Njezini ptići! Mačak! Strašni mačak!

Ugleda zatim kako i druga šapa u gnijezdo klizi i kako se onda nad rubom gnijezda u mraku oštro krijese dva oka što vrebaju, oči mačka Nere, koji bijaše strah i trepet u svojoj općini!

Ula uzdrhta od glave do pandža, odjednom isturi kljun daleko naprijed, raširi krila, zagrebe pandžama u tlo, nape sve mišiće i jurnu, bijesno se ustremi na mačka.

Iznenaden, uzmaknu Nero pred brzim napadajem, ali samo

časak kasnije njegove pandže, naoštrene poput noža, segnuše za Ulinom glavom. Perje poletje zrakom a Ula, pogođena, pade natrag u gnijezdo. Nero ostade vrebajući i prijeteći.

Oči se upiljile jedne u druge. Mačak se nečujno primicao sve bliže i bliže. Ula istisnu prodoran krik dozivajući pomoć, krik kakav može istisnuti samo mati, pa se poput strijele ustremi, skvrčenih pandža ravno mačku na nos i čvrsto se zakvači Neri na očima. Kljunom ga stade udarati po vratu, leđima i ušima, poče mu dlaku čupati u cijelim pramenovima, sve razmahujući i udarajući krilima, da bi se održala uzgor i da bi izmakla njegovim pandžama.

Nero mlatarao oko sebe podižući sve četiri šape, okretao se i vrtio, ne bi li se kako iskobeljao, mijukao od bola i divlje udarao repom. Naposljetku se, upevši svu snagu, jednim skokom nazad otrese Ule, a u drugom već bijesno i neobično hitro jurnu na nesretnu Sovuljanovu ženu te obje prednje šape, to jest pandže na njima, zari duboko i bolno u njezino uzdrhtalo tijelo...

Ula jecala, ne zbog svoje vlastite bijede, nego radi ptica, što su u gnijezdu imali stradati.

Htjela je još jednom navaliti, ali joj krila omlohaviše i nemoćno se opustiše po tlu.

Mačku Neri iz očiju i iz nosa kapala krv a polovina mu brka tužno visjela nad gubicom. Ali se Nero osjećao pobjednikom te je požudno gledao na svoj plijen.

Najednom ušilji uške, stepenice na tornju škripale pod teškim koracima. Bijaše to Klepel, zvonar; penjao se na toranj. Nero oklijevaše. Da samo tako ostavi svoj plijen, činilo mu se sramotnim. Upravo je mislio kako bi ga u zubima mogao odvući na kakvo sigurnije mjesto, kadli ga odjednom dohvati Klepelova gruba cipela, te on bijesno frkćući odjuri kroz otvor na zvoniku.

Klepel je htio da zvoni na zvoništu, a kako je konop bio prekinut, valjalo mu gore na toranj da zvoni udarajući čekićem u veliko zvono od tuča. Odmah odjeknu i zabruja teška i čista kovina — triput po tri udarca i još malen prizvuk odruni se sa zvonika i razliježe vrh suncem obasjane zemlje kroz dremljivu krajinu.

Kad se Klepel okrenuo da ode, ugleda nesretnu Ulu gdje na podu leži. Podiže jadnu pticu uzevši je za noge, te je ponese sa sobom pjevušeći neku pjesmu o lijepom ljetu.

A gore u tamnome gnijezdu, ostade sedam ptica sovića pijućući i tužeći za majkom.

Poglavlje osmo

*HU OD DRUGA SAVJET ČEKA:
OD NJEGA MU NEMA LIJEKA.*

— Što, zar si ipak došao? — prozbori Djetlić, kad mu je Hu stigao u posjet. — Sjedi, možeš još dobiti štogod od zaslade.

Ali Hu odmahnu glavom.

— A što to imaš na nosu? — upita domaćin.

— To je da mogu vidjeti danju — kaza Hu. — Nego čuj me, družo, valjda da te upitam za savjet u veoma ozbiljnoj stvari.

— Ah, tako... — uzdahnu domaćin pa opusti svoj dobro napunjeni trbuh. — Da čujemo.

I Hu mu nato pripovjedi sve što je znao o krađi u svome gnijezdu i kakve ga sumnje zaokupljaju, ali je prešutio što je sve Ula kupila u Jipa. Zašto se ne bi smjele prešutjeti takve sitne obiteljske tajne?

Djetlić je časak razmišljao, a onda će mudro i važno:

— Znaj, prijatelju, tu sigurno Jip ima svoje prste. Jedino si njega, sama, susreo na svojoj noćnoj šetnji. Posavjetuj se o tome s redarstvom. Ta nisi ti valjda. načelnik, mislim ja, zato da te varaju i perušaju.

— Dabome — pritvrdi Hu — ali eto, živimo u mučnom vremenu; nema više poštivanja vlasti i poglavarstva.

— Dobrijan si ti, dobričina i bena — uzviknu Djetlić. — I zato će te smatrati budalom. Reći ću ti nešto, Hu; biti načelnik, dragoviću, to ti znači vladati općinom, to jest biti gospodar u kući, držati općinare pod uzdom, brinuti se za red i pravo, poštene građane imati za prijatelje, a s lopovima u zatvor! Neće li da slušaju valja da pozoveš svoje redare i svoju građansku gardu a bude li potrebno, i vatrogasce.

— Vatrogasce? — u čudu će Hu.

— Dakako! — uzvratit Djetlić. — Oni će bandu pod štrcaljku, a nije li ni to dosta, još uvijek možeš poduzeti ratne mjere.

— Što...? Kako...?

Hu od svega nije ništa razumio.

— Valja ti jedne protiv drugih okrenuti, neka se međusobno

bore — naceri se Djetlić — a sam pođi lijepo na ljetni odmor.

— Kamo puste sreće... — uzdahnu Hu. — Boriti se, biti gospodar u kući, sve je to lijepo i dobro, ali...

Tu Hu zašutje i pomisli na Ulu, koja je u kući uvijek provodila svoju volju. No, valjalo je istražiti onu krađu i poharu i kazniti prijestupnika. To svakako.

»Ta nisi ti valjda načelnik zato da te varaju i perušaju!« Tako je rekao Djetlić, a i pravo je imao.

Domaćin je svojski čistio zasladu sa stola i ključao mrvice sa svoga perja.

— Slušaj, prijatelju — kaza Hu — naredit ću da Jipa strpaju u zatvor.

— Vrlo dobro, tako je! — dočeka mudro Djetlić. — Ta ti valja!

— Ali čujder: nije to najbolje rješenje, jer će sva ona bagra pristati uza nj.

— Same propalnice, molim te — uporno će Djetlić. — Uostalom koliko ih ima?

— Ne znam, no povrh toga Jip ima zapovjedništvo nad dvadeset i pet kišobranara, dobro znaš, a to su tekliči njegova novog poduzeća!

— Jest, jest... tako će biti — prihvatí Sovićev prijatelj. — Vidiš, Hu, u posljednje se vrijeme strašne stvari zbivaju u općini. Taj je Jip ništarija, i njegovi su pajdaši sami lupeži i propalnice. Treba to dokrajčiti. Prošlog su mi tjedna ispraznili smočnicu. Ja ću ti pomoći. Sazvat ću na skupštinu sve ugledne građane i građanke. Sutra ćemo svi u tvoj toranj, te ćemo glasati za rat, a u tom ćemo se slučaju osloboditi bagre, ili pak za mir, a to znači da ni časka više neću ostati ovdje. Radije ću otići na prudove, na more, u penziju!

Gospodin se Sovuljan Sović sav naježi kad je to čuo. Nikad se nije usudio i pomisliti na rat, no kad nije druge, onda neka bude i to, najgore, najstrašnije. Bogo mili, što li će Ula na to? A hoće li i on, kao načelnik, morati u boj?

— Slušaj, dragi prijatelju... — započe Hu, svladavajući zbnjenost. — Možda je sve izvrsno što veliš, ali želim da o tome najprije razgovaram sa ženom...

— Mora li ti možda žena očistiti bojnu opremu? — nasmija se domaćin.

— Nije to... — uzdahnu Hu — nego je drugo posrijedi: imam u gnijezdu sedam ptića, a Ula je najbolja žena, samo ponešto ćudljiva,

možda malo mušičava... To ti ne možeš razumjeti, nisi oženjen.

Hu protrlja naočari, da ih osvjetla, sjedio je skupljajući obrve,
U domaćina bilo poruge za desetoricu.

— Idi svojim putem — kaza gostu. — Sutra će k tebi sve što je
čestito. Načelniče, budi postojan!

Soviću ne preostade ništa drugo doli da ide. I on ode pun
zebne zbog toga pothvata, a silno srdit što je Djetlića uopće
potražio.

Poglavlje deveto

*SA PTIĆIMA HU SAD STIŽE,
GOSPI ŽUNI JADE NIŽE.
DOBRA TETKA SVA SE STUŽI,
SPREMNA JE DA POMOĆ PRUŽI.*

Tko da iskaže Sovičev jad i tugu što ga je snašla kad se vratio kući pa uzalud dozivao Ulu, i kad mu je najstariji sin jecajući ispričao o prepadu mačka Nere, i o tome kako je mama pala na tlo i kako su je bogzna kamo odnijeli!

U svome je životu Hu mnogo toga preturio preko glave, ali toliko opet nesreće na jedan mah: smrt jednog rođaka, krađa imutka, a sad nevolja s Ulom... Ne, to je previše za njegovo jedno sovlje srce!

Sedam ptića sovića pribilo se uz oca... u strahu udarajući krilima, pijućuci, jecajući, a njihov se otac ustobočio, stoji kao oglušio te bespomoćno i nijemo gleda oko sebe; ni riječ da iz grla izvije, ni jecaj ili uzdah da mu se iz grudi otme, ni suza da mu s oka poteče. Hu je u sebi zatomio bol...

U munjevitu slijedu prodoše mu glavom uspomene i sjećanja: prva vesela putovanja sa ženom i prvi ptići što su u njihovu susjedstvu savili gnijezdo, drugi ptići, zatim opet mnogi drugi što su se kasnije izlegli, lijepe i tople obiteljske svečanosti kad bi ptićima izbilo prvo perje, slavlje i radost kad bi prvi put poletjeli...

Soviću se stislo oko srca, bol ga razdirala, kao klijenut stajaše sa svojim ptićima u kutu, bijaše poput klupka vune, a krila mu drhtahu...

Ne, u taj čas nije mislio na Ulinu oštru ćud i na njezinu mušičavost. Ona samo bijaše majka njegove djece, a sada, kad je nestala — kamo? — svi stajahu ondje kao siročad, bespomoćna siročad.

— Hodi... — prozbori naposljetku svome najstarijem ptiću. — Hodi sa mnom!

Šest ostalih ptića udari u plač i kuknjavu: nisu htjeli ostati sami.

— Odmah ću vas odavde odnijeti — tješio ih otac. — Tiho sada, i napunite, evo, svoje guše.

To govoreći istrese nešto mrvica — posljednje što ih bijaše u škrinji — istrese ih u zdjelicu, i dok je šest gladnih ptica prilazilo, on nataknu na nos naočari, uze najstarijeg ptica na leđa (tako su mogli zajedno letjeti) i zamahnuviši snažno krilima kliznu iz tornja te usmjeri ravno teti Žuni.

Teta Žuna sjedila na drvetu i udarala totručući; tako je zateče neočekivani posjet.

— Gle, gle — dočeka ih teta. — Koje li radosti što vas vidim! Upravo sam htjela pobrinuti se za ručak. Je li vam po volji koji zalogaj svježih crva?

I u tim riječima ustade i Soviću pruži zdjelicu.

— Sasvim svježi, upravo ispod kore izvađeni!

— Ne, hvala lijepa... — uzdahnu Hu. — Donosim ti nadasve tužnu vijest, draga teta...

I na to joj ispriča o nesreći što ga bijaše snašla.

Teta Žuna nije bila osobito osjetljiva, ali ju je ta vijest ipak duboko ganula, kosnula je se toliko da je od iznenađenja morala sjesti.

— Ne, ne, ta nije moguće... — kaza došavši k sebi, pa onda opet: — Ne, ne, ta nije moguće...

To bijaše jedino što je mogla istisnuti. Uvijek je doduše Ulu voljela, samo nije mogla podnijeti što je bila onako tašta! Ali što? Svaka dikla svoje vikla, svaka ševa svoju pjeva, a Sovićevu je obitelj, eto pogodila velika nesreća. Hu sa svojim pticama treba da u nje nađe krov dok ne sagrade novu kuću.

— Hvala, tetice — promuca Hu, a mališ protepa to isto.

Nato Hu odletje natrag u toranj i šest puta još prevali isti put tamo i ovamo, a svaki put na leđima je nosio po jednog ptica u gostoljubivu kuću tete Žune. Kad su se naposljetku svi našli zajedno, Hu odahnu iz dubine svojih grudi: sad su barem sigurni od podmuklih pandža strašnoga Nere.

Nije trebalo dugo pa da se ptici sovići u gnijezdu tete Žune osjete kao kod kuće. Nakljukali su guše i zaspali tako slatko kao da nikad nisu znali za strah i jade. Da, tako je to: mališani veoma malo poimaju o tamnim časovima života, pa čak i kada im smrt ugrabi roditelje, oni pletu vijence od šarena cvijeća te ih polažu na svježi humak. Istom kasnije, mnogo kasnije, kad odrastu i kad im oči opet ugledaju šarenu slikovnicu, znaju što su suze, spoznaju da je život sazdan od borbe i bola.

A tatica Hu mudro kaza u sebi: »Sretnih li mojih mališana, kad žalost mogu tako brzo zaboraviti!«

Da, bijaše to mudrost što sove resi, ali čovjek ima nešto više: na nebu danju sunce a noću treperave zvijezde, i nad svime neizmjernost svemirsku... No, sova je samo sova, pa bila i Sovuljan i k tomu načelnik, i sve ako je krasi i mudrost svojstvena tome ptičjem rodu. Ta mudrost i taj razbor ne seže više od gnijezda na tornju i ne vidi dalje (sve ako oči i jesu oštre) nego što želudac traži, ili, kao što bijaše slučaj s Ulom, ne vidi dalje od bočice s mirisnom vodicom. Zar ne vide ljudi mnogo dalje?

A ipak u svemu što na zemlji živi i po njoj se kreće ima nešto dobro, pa bilo to i duboko zapretano. To nešto dobro pokazala je majčica Ula kad je svoje ptiće branila do posljednje kapi krvi. Majčinska je ljubav nešto uzvišeno i sveto, čak i kod sove. No ima na svijetu i takvih Ula koje, uza sve to što ih razbor krasi, ništa i nikoga ne brane i neće da brane doli svoje željezo za kovrčanje kose, svoju mirisnu vodicu... i same sebe.

Poglavlje deseto

*ZBOR PERNATI GLASE VIJE,
PJETIĆ SVOJU SRDŽBU LIJE:
U BUBANJ BI UDARIO
I RAT JIPU NAJAVIO.
SOVIĆU SE NIŠTA NE DA,
OKREPU U ČAŠI GLEDA.*

Tužan i žalostan vrati se Hu u toranj, gdje se imala držati skupština. Djetlić ga dočeka već na crkvenim vratima.

— Hajde, Hu — kaza mu on — pomози mi: nisam navikao stanovati u visini u kojoj je tvoje gnijezdo. Pomози mi gore, brajko, valja da svi uziđemo onamo.

— Tiho, molim te! — zamoli ga Hu. — od pustog jada gotovo presvisnuh.

— Načelniče, ti si slabić — prekori ga Djetlić, ali kad ga Hu pogleda očima u kojima se zrcalio očaj, onaj opazi i razabra da je stvar ozbiljna.

— Hajde, idemo — pozva ga Hu.

Gospodin Sović pomože prijatelju da se uspne, s kamena na kamen, a kad stigoše gore, ugleda kroz otvore na tornju kako radoznali pernati zbor očekuje da se započne skupština.

Povukoše se u taman prostor, a skupštinari sastaviše krug oko uvaženog gospodina načelnika.

Časak su svi šutjeli, jer Hu bijaše tako nijem i nepokretan, ali onda zakriješta gospodin Pjetlić tražeći svjetla, za njim zakakota njegova Koka, nadižući silnu buku, a onda se započne čitav koncert od blebetanja, kakotanja, kriještanja, zviždanja, cvrkutanja, graktanja i đaktanja — nadigla se takva dreka i graja da bi svatko drugi oglušio: ta gospodin je Pjetlić važio i slovio kao veoma imućan građanin, u koga je zapravo više pameti i razbora negoli u svoj onoj općini i koji se, osim toga, držao silno otmjeno te čak smio biti i ponosan na svoju razboritost i sposobnost da se prigne gdje je potrebno i da se igra gospodina gdje može.

Kokica, njegova svadljiva žena, ponosno ga držala ispod ruke, te kad bi zajedno šetali ili kad bi njezin muž priredio večer s glazbom

i predavanjem, a ona sjedila u dvorani sva zanesena, diveći se i radujući njegovu umijeću, čitava bi tada općina nalazila da su njih dvoje divan par.

Jest, doduše, ono su neki pilići iz njegova kruga govorili da se on previše pravi važan, nazivali ga umišljenim i tužili se na njegovu razmetljivost, ali to bijaše pusta zloba i zavist. Gospodin Pjetlić i njegova gospođa Kokica bijahu kao stvoreni jedno za drugo, i tko drukčije tvrdi, taj je neznalica.

U tornju se dakle podigla vika i povika za svjetlom.

— Čekajte! — prozbori gospodin Pjetlić. — Imam u gnijezdu još nešto krijesnica od svoje posljednje lovine.

— Tako je — pritvrdi njegova žena.

— Ali ih općina mora platiti — proslijedi muž. — Zadužit ću općinu u svojoj knjigovodstvenoj bilježnici.

I krijesnice bijahu donesene i stavljene u četiri kuta mračnog prostorja na tornju. Njihova je svjetlost blago sjala nad sakupljenim mnoštvom.

Tatica Hu stao na povišeno mjesto i Djetlića postavio kao tajnika kraj sebe.

— Gospođe i gospodo! — započe Hu. — Od gospodina ste Djetlića saznali što mi se zbililo. Nitko ne zna tko je počinio krađu... Ali to nije sve, jer se još i gore zlo dogodilo: jučer mi ženu ugrabili...

Gospodin Sović zajeca. Skupština se ne maknu.

— Takve prijestupe — nastavi Hu — treba kazniti, no kako ćemo pronaći počinitelja?

— Ima dosta ološa u ovoj općini! — prodera se Pjetlić. — Jednim potezom treba raščistiti tu stvar!

— Jednim potezom! — pritvrdi gospođa Kokica, koja je zađaktala, jer se s mužem slagala u mišljenju.

— Dabome! — zakriješti Djetlić. — Sve odjednom, ali znate li koje je sredstvo najbolje?

— Izbaciti lupeže! — mišljaše Pjetlić, a na pameti mu bijaše održanje vlastitog blagostanja.

— Izbaciti! — pritvrdi njegova žena. — Ča... ča... časni i čestiti građani zahtijevaju red i mir!

Sva skupština, dakako, bijaše suglasna s tim prijedlogom, ali se nitko između nazočnih nije usudio iznijeti sredstvo, dok odjednom sve ne iznenadi kriještav glas iz nekoga mračnog kuta. Bijaše to

Klepetuša, Svraka, koja se neopaženo ušuljala...

— Rat protiv šišmiša! — zakriješta ona prodorno.

Ah! Velika je riječ pala! Rat! Rat! Nastade opet žamor i graja, sve se jedno s drugim nadglašavalo.

Soviću se srce stislo da bijaše maleno kao grašak, ali je kao načelnik morao pristati na rat i puste izdatke premda u općinskoj blagajni nije bilo ni pikule.

— Dakle — tupo se suglasi Hu. — Kad hoćete rat, dajem ostavku na svoj položaj. Neka sad vojska odluči kada će, gdje i kako započeti igra. Treba da idem svojoj djeci i da ženu tražim.

I u tim riječima poletje kroz nemirno mnoštvo te izletje iz tornja, a usput se svrati kukavici Kukavčiću, koji bijaše krčmar i krojač. Hu zamišljeno pročita natpis nad vratima:

*Tu se divno ruho šije,
do njeg doći lako nije.
Ovdje pivo svatko pije,
nigdje takva naći nije.*

— Jest, jest — zaklima Hu glavom. — Kukavčić se obogatio šijući ruho i točeći pivo.

I gospodin Sović ispra svoj jad i tugu salivši u se čašu kisele vode.

Poglavlje jedanaesto

*JIP SAD MREŽU PLETE DALJE,
STRAŠNOM NERI SVRAKU ŠALJE.*

— Rekeks! — kaza Jip smijući se. — Ti si biser među svrakama. Dobitak ćemo pošteno podijeliti.

Jipova je osnova uspjela. Slučajno je saznao da je sazvana skupština, pa je odmah onamo poslao svraku. Ona je imala predložiti rat. I prijedlog je prošao. Valjana se općina uhvatila na lijepak, jer nije znala da je rat za Jipa divan posao, nešto čime će u malo vremena postati veliki gospodin, imućnik, gospodar cijele općine.

Jip je već imao smišljen plan. Sada je trebalo da gospođica Rekeks, to jest Klepetuša, pođe gospodinu Neri, pa će sve biti u najboljem redu.

I svraka odmah uze put pod noge, to jest pod krila, a Jip se međuto zatvori u svoju izbu te poče požudno gledati krupni dragulj.

Poglavlje dvanaesto

*SVRAKA REKEKS BRZO LETI
DA S PORUKOM MAČKU SLETI.
LUKAVA JE, RIJEČ JOJ ŽIVA,
ZA RAT NERU PREDOBIVA.*

Mačak Nero ležao u vrtu i spavao. Rane što ih je zadobio u boju s Ulom bijahu gotovo zacijeljele, jedino mu brk nije više izrastao, a to je za nj bila krupna nevolja, jer je s onom drugom polovinom brka izgledao tako smiješan — čak mu se i miševi smijali... Samo je u snu mogao zaboraviti poniženje, pa se zato po cijele dane izležavao na suncu, ili pak, ako je kiša padala, pod žbunovima paprati i repuha.

Odjednom se Nero trže oda sna; netko ga je zovnuo po imenu. Ogleda se oko sebe te opazi svraku gdje sjedi na vrtnom zidu. Mačak se silno ljutio što se takva jedna svraka usuđuje peckati ga, i još tako drsko i neuljudno savrh zida, kao da je ondje sigurna te mu se može izrugivati.

— Dobar dan, gospodine Nero — pozdravi ga Klepetuša. — Jeste li dobro spavali? Došla sam vam nešto kazati.

— Mijau! — uzvratilo Nero, a zvučalo je prilično lažno i lukavo.

— Kad me takvim pozdravom dočekujete, idem odmah odakle sam i došla.

Gospođica je Rekeks ili Klepetuša htjela pregovarati, ali takvu mačku ne bijaše vjerovati.

— Hodi bliže! — kaza Nero te udvorno uze mahati repom.

— Hoćeš li biti pristojan? — upita gospođica Rekeks umiljato.

— Hodi bliže! — zagunđa mačak. — Mislim da sam dovoljno uljudan.

Svraka poskoči malo preko zida i stade na bazgovu granu, ali dalje nije smjela.

Nero je polagano koračao pod stablom i pohlepno gledao gore, »Kakva li zalogaja!« kazivaše u sebi i slasno se oblizivaše.

— Onda? — upitat će Nero. — Zar je što god novo?

Gospođica mu Rekeks pripovjedi kako je rat na pomolu.

— Što se to mene tiče? — zagunđa Nero. — Neka se među

sobom biju dokle ih volja i neka najposlije idu dovraga. Ja ovuda šetam u papučama i živim mirno poput kakva pustinjaka.

— Dakako — potvrdi svraka — ali znade li gospodin zašto se žele boriti?

— A ti znaš? — uzvratu Nero te se prednjom šapom pogladi po njuški.

Bit će kiše. Osjeća to na svom repu.

— Eto stoga — nasmija se Svraka — što je ugrabljena gospođa Ula.

Nero zloćudno nakostriješi dlaku. Zar je tkogod drugi umaknuo s njegovim plijenom?

— A zar gospodin ne zna ni to — proslijedi svraka — tko je rat predložio i preporučio?

— Ne znam — odgovori Nero.

— Ja ću vam kazati; predložio ga je načelnik gospodin Sović, Ulin muž.

Sad Neri oči zasjaše.

— Htjela sam vas upitati, u ime Jipa i njegove družbe, hoćete li tu ljenčariti i samo gledati.

— Ni za stotinu Sovića! — prodere se Nero. — Pojest ću ga zajedno s glavom i perjem!

— Ta vam valja...

Gospođica se Rekeks medenasto smijala.

— Gospodine Nero, oni nas hoće napasti. Nama, ni krivima ni dužnima, prijete silne nevolje! Aj, aj... aj...

Svraka udari u jadanje, a Nero ostao otvorene gubice i slušao. Nije li to najbolja prilika da se osveti svemu sovinskome rodu i svemu što se pticom zove?

— Slušaj! — zagudi Nero, a oči mu zaiskriše. — Kaži Jipu da ovim povodom s njegovom družbom sklapam mir i da ću se boriti protiv pernatih skotova!

— Osim protiv mene... — umiljato će gospođica Rekeks.

— Miau — nasmiješi se Nero i pogladi onu polovicu svoga brka. — Sutra ću sa svom svojom svojtom biti ondje. A sada idi, Klepetuša, i lijepo mi pozdravi Jipa.

Klepetuša uzvratu da će biti služen, te zadovoljna odleti s bazgove grane. Putem je blebetala klepećući svojim oštrim kljunom:

»Nije li to lukavo i lijepo?»

Svijet će biti sav prevaren slijepo!«

Gospodin Nero još časak ostade ustobočen, a onda okrenu oštriti nokte na drvetu i potom pojuri kroz vrt i polje, da potraži rođake.

Poglavlje trinaesto

*ZVONAR SVOJE NAUMIO,
ULU TRINAM ISPUNIO.*

Kad je zvonar Klepel s ulovljenom sovom došao kući (Ula još ne bijaše sasvim mrtva), odmah potraži neku staru košaru za piliće. Ta košara postade novim stanom nesretnoj Sovičevoj ženi.

Ulu mučile teške boli, a ondulirano joj perje, vlažno i kruto, stajalo u neredu i visjelo. No u košari bilo tako ugodno i toplo da je brzo u san utonula te sanjala o dragulju i strašnim mačkovim očima.

Poslije neko sat vremena zvonar Klepel opet onamo zaviri, da vidi je li sova još na životu. Oh, s Ulom nije bilo dobro, jer se u snu trzala, a dah joj kratak i piskav.

»Svršeno je s njome«, kaza u sebi Klepel; »ispunit ću je pa je staviti na ormar.«

I zaista, nekako podvečer s Ulom kao da bijaše gotovo. Ležala ona u košari ne pokazujući nikakva znaka života.

I tako se zbilo da ju je Klepel uzeo u svoje krupne šake, a ona čudno poče osjećati kako joj se udovi polako ukružuju. Bijaše to ispunjavanje, valja vam znati, Klepel se nešto požurio da je ispuni, a nije znao da Ulina osjetila još žive. Osjetila joj nisu bila trinama ispunjena, pa je tako još mogla misliti, još poimati, još živjeti svojom jadnom glavom, čak i onda kad je kao ukrasni predmet stavljena na ormar, pod stakleno zvono.

Klepel se silno radovao svojoj ispunjenoj ptici, dok je Ula nastojala shvatiti što se to zbilo.

*

Kod tete Žune, opet, sjedio Hu i hranio svoje ptiće.

»Valja ih hraniti iz boce, na dudu«, kazala teta Žuna, pa im je Hu svakome redom pružao bocu da sisaju, a srce mu međuto udaralo poput ure budilice: ta sutra je rat, a Hu mora u njemu sudjelovati, iako mu to nije ni u volji ni u namjeri.

— Tebi kao da nešto fali? — upita ga teta Žuna, gledajući ga ispitivački.

— Da sam barem daleko! — uzdahnu Hu te u očaju sam ispi

bocu s mlijekom do posljednje kapi.

Poglavlje četrnaesto

*SVA OPĆINA U RAT KREĆE,
MIROVNO SE ČUPA VIJEĆE.*

Bijaše dogovoreno da prvi napad izvrše danje ptice. Ne bude li bitka do večeri još dovršena, Sovičeva bi vojska imala stupiti u noćnu borbu.

— Tetice... — prozbori Hu kad je ujutro vidio tetu Žunu gdje je u kuhinji prionula na posao. — Tetice, ipak je sreća što sam od roda ptica sova!

— A zašto to? — u čudu će teta Žuna. — Zar ja kao Žuna nisam vrijedna koliko i ti?

— Ti si najvrednija i najzlatnija — nasmija se Hu. — Samo sam eto sretan što sove danju ne vide. Tako će se najprije drugi boriti i na suncu pržiti, a kad bude k večeru, onda će ionako sve biti gotovo.

— A zar s tim tvojim naočarima ne možeš gledati na svjetlu i vidjeti?

Mogu, dakako, ali se s naočarima ne može u rat, tetice!

— Lukavče! — u šali će mu teta Žuna. — Ti si dakle, dok rat traje, na sigurnu pod mojim krovom.

— Tako i valja, draga tetice...

I Hu upali cigaru.

— Nosim naočari jer sam načelnik, a budući da sam načelnik, moram svoje tijelo skloniti u sigurnost. A jer svoje tijelo...

— Prestani! — povika teta Žuna. — Ništa ne razumijem od tih tvojih besmislica!

— Ti baš ništa ne znaš od ljudske mudrosti — preuze Hu. — Sova sve to dobro zna, i zato je sova u ljudi simbol velike mudrosti.

— Simbol? — u čudu će teta Žuna. — A što je to?

— Ovaj, znaš... to ti je kao jaje od porculana — objasni Hu: — čini se da je pravo, ali s njime ništa ne možeš.

— Ded mi radije daj jednu jelovu grančicu! — prekori ga teta Žuna, pa nastavi valjano miješati papicu što je pripremaše ptićima.

Što su sati dalje promicali Hu postajao sve šutljiviji, bojao se da će i prebrzo doći večer... A što je više šutio, to je više mislio na

nestalu svoju Ulu; nije govorio teti Žuni da radije želi biti živ
sovoljan kraj svoje žene i djece nego mrtav orao na bojnom polju.

Ne, nije teti o tome govorio, jer teta, koja bijaše starica bez
muža i djece, ne bi to nikad razumjela. Ta nije li ona sinoć radosno
vikala i pregačom mahala kad je onuda prošlo svečano jato pjetlova
i purana s naoštrenim pandžama i s ratnom zastavom? I zar nije
požalila što su ptići sovići još premaleni da bi se i oni borili?

»I krpica zlata-varka može je oduševiti«, pomisli Hu, ali tako
ne reče, nego se lijepo teti obrati:

— Tetice, pogledaj oko tornja: kako je s bitkom?

— Što? — okosi se teta. — Nije to ženski posao!

— Tako? — nasmija se Hu. — A ja sam mislio da ti je rat po
volji.

No Soviću zastade smiješak, jer iznenada izvana razabra gdje
više glasova jadikuje, a kad je s tetom Žunom prišao prozoru da
pogleda što je, ugledaše gdje prolazi karavana ranjenika, jadnih, s
teškim ranama... Bjehu to od najveće česti mlade ptice, tek tu i tamo
poneki stariji pernati stvor: sve jedno drugoga podupiraše na tome
bolnom putu. Ispod krila krv im kapala u krupnim kapljama, neki
hramali, neki ostali bez jednog krila ili oka, ili pak bez obadva...
Kljunovi im bijahu crveno obojeni. Pet je pjetlova jurilo sprijeda,
operušana vrata i razderane kreste. Straga bijahu nosila na kojima
uzdisahu teški ranjenici i majčino ime zazivahu...

— Ah, jadnici... — uzdahnu teta Žuna.

— Kamo sreće da sam to spriječio! — zausti tupo Hu. — Ali
bijah slabić, a žalost me za mojom Ulom učinila nemoćnim i
plašljivim!

— Jest, zlo je to — prihvati teta — no sad je gotovo, a time si
ipak spasio čast općine!

— Glupost! — promrmlja Hu te zade po bojnome polju, ljut i
mrzovoljan.

Kako je išao, preda nj izbi Djetlić.

— Victoria! Pobjeda! — povika ovaj još izdaleka. — Rat je
završen!

— I dosta ga je bilo! — dočeka Hu. — Nisi li ranjen?

— Nisam — odgovori Djetlić. — Cijelu sam bitku promatrao
kroz prozor na vijećnici.

— Tako...?

Hu nije znao bi li se smijao ili bi plakao.

— Ti si se dakle naspavao!
 — A ti? — upita ga prijatelj.
 Načelnik zavrtje glavom:
 — Čujde, prijane, to je prvi i zadnji put. Bolestan sam od svega toga.
 — Hodi sa mnom! — pozva ga Djetlić.
 Htio je kući, pa da se jednom svojski naklope na jelo.
 — Nemam volje — uzdahnu Hu. — Kaži mi prijatelju, koliko ih je palo?
 — Računam gubitke na kakvih petnaestak mrtvih i četrdesetak ranjenih.
 — Dosta slavan list u povijesti — kaza Hu te se nasmiješi, ali mu se srce grčilo od tuge i boli.
 — Dosta o tome! — mudro će Djetlić. — Pobjedili smo, a to je glavno.
 Odjednom pred njih iskrsnu Jip: u međuvremenu se već i mrak spustio. Jip se sasvim prijateljski nakloni. Hu se prepade; nije vjerovao rođenim očima. Zar taj lupež nije poginuo?
 — Dobar večer, gospodo! — pozdravi ih Jip. — Dolazim u ime gospodina Pjetlića i gospodina Nere, da vas pitam biste li vas dvojica htjeli sudjelovati na mirovnoj konferenciji...
 — Što? Kako? — u čudu će Hu. — Nero? Pjetlić?
 Konferencija? Što znači to, ti lupežu?
 — I gospodin Pjetlić pripada našoj stranci — smijuljio se Jip — pa bi htio s vama govoriti o našim uvjetima...
 — Uvjetima?
 Hu skinu naočari te poče Jipa promatrati užarenih očiju.
 — Kakve vi uvjete imate stavljati?
 — Pa mi smo bitku dobili! — kaza Jip i zlobno se naceri.
 Hu pogleda svoga prijatelja Djetlića.
 — Kazuj — reći će mu Hu — ta ja mišljah da je pobjeda naša.
 — I jest naša! — povika Djetlić te upita Sovuljana: — A ja mišljah da je Pjetlić bio na našoj strani?
 — Možda.... — opet će Jip — možda se, načelniče, ovaj gospodin prevario...
 I podrugljivo se nakloni Djetliću, koji sav uskipje bijesom.
 — Neka se đavo tu snađe! — povika Hu. — Svi smo pobjedili, i mi, i vi!
 — Raspravimo stvar na konferenciji — kaza Jip. — Mi vas

odmah očekujemo.

U tim riječima ode ravno na neko djetelište, gdje bijaše ugodno i svježe.

Hu i Djetlić šuteći prosljediše u istom smjeru te ubrzo vidješe skupštinu, gdje ih jedni dočekaše zvižducima, a drugi povicama: hura! Ondje su naime zajedno sjedili i prijatelji i neprijatelji...

Hu nije ništa poimao.

U sredini kočio se Nero, keseći se, i gladio polovinu svoga brka, a kraj njega, sa čistom, sjajnom krestom, stajao gospodin Pjetlić.

Njegova Kokica ovaj put nije bila uza nj: ona je u općini provodila sabirnu akciju u korist ranjenika.

Pred predsjednikom Nerom na listu djeteline bio položen Sovićev dragulj, koji je kasnije prešao Jipu u vlasništvo, da naposljetku bude povod svoj ratnoj nevolji.

Čim je Hu vidio svoje blago gdje u mraku svjetluca, htio ga je bez ustezanja uzeti, ali nije išlo, jer se Jipovi namještenici — kišobranari! — odmah sjatiše u obranu, tako te je Hu ostao zbunjen i samo gledao, bijesan i nemoćan.

A Nero zajedljivo opomenu:

— K sebi prste, načelniče!

— To je moje vlasništvo! — povikaHu.

— Možda... — nasmija se Jip dvosmisleno.

U Soviću srdžba uskipjela.

— Ti propalico! — istisnu on. — Ti si lopov, ukrao si mi dragulj!

— Mir! — zakriješta Pjetlić promuklim glasom.

— Budi miran... — prišapta Djetlić Sovuljanu.

— Ne šutim ja ni pred kim!

Hu je sav kipio od bijesa. Odjednom se okrenu Neri:

— A ti, mješino, ti si mi ženu ubio! Ovo je skupština lopova i ubojica! Zahtijevam pravo, ma i cio svijet propao!

Sad nastade darmar, vika i povika, za Sovića i protiv njega, za Neru i protiv Nere, za Jipa i protiv Jipa. Nastade strka i graja, kao da je došao Sudnji dan. A od riječi prešlo se na djelo. Sovićevi prijatelji zakvačili se s Jipovom družbom; Pjetlićevi rođaci navališe na Sovićeve te im počеше perje čupati, a koji nisu prijatelji ni jednoj stranci, udarahu i ključahu s jednakim zadovoljstvom na sve i svakoga tko se našao u borbi.

Međuto je i Djetlić odjurio i nestao, nitko nije znao kamo. Svršetak mirovne konferencije ne bijaše drugo doli slomljena krila, krvave glave, rane, bijes i zavada.

Hu već ne mogaše dalje: desno mu se krilo ovjesilo, istavljeno i nemoćno, a perje mu iščupano i poskubeno, ostalo mu ga jedva četvrtina, koliko su ga očerupali.

No čaša žuči još se nije iskapila: morao je — zdravim lijevim krilom — potpisati nekakav papir na kojem bijahu napisani mirovni uvjeti. Trijumvirat Nero- Jip- Pjetlić lišavao ga njegova načelničkog položaja i časti i još ga iz same općine tjerao. Dragulj bijaše proglašen pravovaljanim vlasništvom Jipovim, u naknadu za račune što mu ih Ula i Hu nisu podmirili, a naposljetku, i po vrhu, Hu je još morao Neri isporučiti dvadeset miševa, kao odštetu za to što ga je lažno okrivio s ubojstva. Odsada je Pjetlić imao biti načelnikom te na trošak općine kao gospodar vladati nad svim pernatim stvorovima.

Hu stajao sav poražen te u mislima prebirao... Bijaše to najveće poniženje za nj, nakon tolikih godina vjernog službovanja i ispunjavanja dužnosti.

Oko njega stajali njegovi ranjeni privrženici, a sve oči sijevale prkosom i gnjevom.

— Potpisati! — povika Pjetlić surovo i cereći se.

— Potpisati! — prodera se Jip.

— Potpisati! — zamijauka Nero. — Ili ću pozvati svoj odred.

Hu se skanjivao. U blizini ležala utaborena mačja vojska. Samo jedan Nerin okret ili mig, i eto ti napadaja! Što da se radi? Popustiti i šutjeti, ili se pak oprijeti te, ako ustreba, junački poginuti?

On se ogleda oko sebe. Njegovi prijatelji očekivahu njegovu odluku.

— Potpisati! — zapišta Nero. — Samo još časak i svršeno je s vama!

— Ne! — povikaše vjerne pristaše Sovičeve. — Radije smrt!

— Naprijed marš! — zapovjedi Nero.

Još nije zamro zvuk njegove zapovijedi, kadli se primaknu njegov mačji bataljun u bojnom rasporedu...

— U napad! — zakriješta Pjetlić, a kresta mu se zacrvenje poput božura.

— U napad!

Mačke jurnuše na skupštinu, a nato se odmah začu lepet krila,

te sve što mogaše letjeti umaknu odande poput oblaka prašine.

Samo trijumvirat nije umaknuo, trijumvirat koji je od radosti lupkao nogama, i Hu, koji je nijemo i nepokretno ostao na svome mjestu.

Već se Nero obradovao svršetku starog Sovuljana te huškao svoje mačke da navale na nj i da ga razderu, kadli neočekivano djetelištem divlje i razuzdano projuri čitava legija poljskih miševa. Nerine mačke odmah skočiše i pobrzaše za miševima, i nestadoše u tamnoj daljini.

A tada se pojavi Djetlić, Sovičev prijatelj, dođe smiješeći se uspjeloj lukavštini. On je onamo dozvao miševe, i sav mu se trbuh tresao od smijeha kad je ugledao ubezeknuta lica Jipa, Nere i Pjetlića.

— Tako, moja gospodo! — pozdravi ih u hinjenoj uljudnosti. — To bi dakle bilo u redu. Ali... ovaj, što sam ono htio da vam kažem: ovaj je rat bio prokleta stvar. Borba se vodila oko jednog dragulja. To je stajalo krvi i života. E, pa dobro, taj dragulj nije ništa drugo doli rbina običnog stakla. U zdravlju!

To reče pa primi Sovića za rame te ga povede teti Žuni.

Posljedica cijeloga tog prizora bijaše ta da je Nero najavio neprijateljstvo svim pticama i na to se zakleo... svima osim jastrebu i supu, i kopcu i orlu, jer ti bijahu jači od njega! Gospodin Pjetlić imao je biti načelnikom i ubuduće s Jipom surađivati u velikom i silno unosnom poslu. A Klepetuša, lukava svraka, bijaše obješana... jer nije bila dovoljno lukava.

Staklenu je rbinu veliko poduzeće JIP-PJETLIĆ kasnije prodalo kao pravi dijamant nekoj slijepoj sjenici.

Hu je četrnaest dana svoje desno krilo nosio povezano rupcem. a petnaestog je dana sa svojim ptićima odletio na toranj Ševin-grada, toranj obližnjeg dvorca u tihom lugu.

Kad je teta Žuna jednom prilikom nakon Sovičeva odlaska upitala: »Gospođine Djetliću, kako se Soviću moglo takvo što dogoditi?« — Djetlić joj filozofski odgovori: »Gospođice Žuno, Hu ima dobro srce i zato je ostao izigran.«

A kad teta Žuna nije sasvim shvatila, on joj objasni:

— Svijet će Sovića ismijati, a pred Jipom i njegovim ništarijama skidat će šešir!

— Vi ste ludi! — zalebeta Žuna. — Ludi baš kao i Hu!

— Radije siromah i lud negoli pametan i škrt! — nasmija se

Djetlić.

I u tim riječima ode kući, da se jednom valjano ispava.

Poglavlje petnaesto

*ČUDNA SUDBA ULU TAKLA:
ISPOD STAKLA ONA MAKLA,
AL SE NIJE DOMU DIGLA —
U PSEĆU JE KUĆU STIGLA.*

Ula još stoji kao ukrasni predmet pod staklenim zvonom na Klepelovu ormaru. Svaki put kada tko dođe u posjet, mora prići i pogledati jadnu, ispunjenu pticu. Tako je Ula pred sobom vidjela svu zvonarevu rodbinu i svojtu: ujaka Gašpara, nećakinju Pelagiju, bratučeda Franca, tetu Silviju, zatim župnikovu gazdaricu Dunju, pak i samog župnika, koji se zove Makarije, a nosi usjajen kaput pun mrlja i burmuta po šavovima.

Jednog je dana došao i gospodin Dominik, sitan, suhonjav čovječuljak. Imao je naočari kao i Hu te je oštro na njih i pomno promatrao Ulu. Govorio je neobične riječi (možda latinski? pomisli Ula) i najposlije kazao zvonaru:

— Kad jednom ne budete htjeli više držati tu pticu, uzet ću je ja za četvrt forinte.

Klepel poče objašnjavati kako ne želi pticu dati iz kuće, a nato Dominik (koga je zvonar nazivao »gospodine profesore«) ode ljutit.

Nakon prve radoznalosti u kuću se vratio mir, i tako je već trajalo mnoge i mnoge dane i noći.

Činilo se da je Klepel gotovo zaboravio svoju sovu, jer mu Ula više nije čula korake, a po staklenom zvonu pala prašina prst debela.

No jednoga lijepog jutra eto ti Dunje. Doklopara u sobu: oči joj izviru iz debelog lica, a nos joj uvlači pljesnivi zrak. Napuhanih obraza čvrsto korača prema prozoru te ga otvara. Svjež zrak struji s mirisom vrijeska i despika... Dunja duboko udiše, vadi ispod pregače krpu za prašenje te se ogleda po sobi, kao da će početi borbu sa svime što je tu prašinom pokriveno i pljesnivi među reumatičnim zidovima.

Dunjine oči kruže od stolca do kamina, s poda na strop, sa stola na ormar. Tu, na ormaru, vidi stakleno zvono s Ulom.

»Pograbi!« pomišlja Ula, a Dunja tako i čini.

Grubi su djevojčini prsti prihvatili zvono.

Krik-krak! i komadić se stakla otkide. Dunja se načas prepade, ali samo načas. Zvono s Ulom valja staviti na prozorsku dasku, da se ondje na zraku oprashi.

Velik je to događaj u dosadnom i nepokretnom Ulinu životu! Ula gleda. Debela djevojka otire tvrdim rukama prednju stranu stakla. A sada stražnju! Ula to ne može vidjeti, jer joj je glava nepokretna.

Cik! ču se i opet u staklu. Dunja uzdiše, ostavlja Ulu i zvono, da iz župnikove kuće donese nešto ljepivog papira za napukline u staklu.

Ula ostaje sama. Što se zbiva u njezinim osjetilima? Vidi slobodu, tamo vani u purpurnoj daljini luga. Izdaleka dopire tužan odjek lovačkog roga. Gdje li je Hu? I njezini jadni ptići?

Uline je srce mirno, ali joj se misli neprestano namataju oko prošle sreće. Eh, kad bi mogla van iz svoga staklenog zatvora, daleko od Klepela, daleko od ljudi, pa da se nađe pokraj Hua i svojih ptića, kod kuće, u toplu i sigurnu gnijezdu...

Iz perja joj se još čuti miris kolonjske vodice. Ula se od toga strese — jedno stoga što sada nalazi da je to sasvim suvišno, a drugo, što je ugodno bocka u nosu...

Zar nikad više neće na slobodu? Samo da nije ispunjena pa da može uzmahnuti krilima, brzo bi se otresla svoje krhke krletke!

Pokušava sagnuti glavu... Čudno, eto uspijeva! Bi li i njezina krila...? Treba pokušati, misli Ula. Ne, sve je nepokretno i beščutno. A pandže? I one mrtve, ukočene. Dakle, samo glava još živi? Pa dobro, onda s tom glavom na posao!

Klim, klim... i cijelo joj se tijelo poče tresti, ali malo, vrlo malo. Kad bi samo mogla gurnuti u taj zid, tako, glavom, pa načiniti rupu u staklu!

Još jednom klim... Nije još dovoljno jako. Brže dakle, jer će se brzo vratiti debela djevojka i zatvoriti prozor. Ne opet na ormar, za duge i tihe dane i noći! Van! Brzo! Klim, klim... Ljulja se na nogama. Klim, klim...

Brže, Ula! Brže i jače! Klim, klim...

Iznenada osjeća po vratu hladnu struju zraka.. Ne može se obazreti. Vjetar zacijelo dolazi kroz rupicu u zvonu. Klim! Vjetar puše, ona opaža, da takva struja zraka pomaže. Još jednom: klim, klim... Ijulja se nešto više, dalje... Pomozi mi, dragi vjetre! Klim! Vjetar puše... kli-im, kli-im... Cik... zvrcc...

Ula leži na leđima posred tisuću staklenih rbina.

»Bogu hvala! kazuje u sebi, još malo zbunjena od pada.

»Uspjelo je!

Lovački se rog čuje sasvim u blizini, a zemlja tutnji od konjskih kopita. Lavež pasa. Tri jarebice uplašene uzlijeću. Halali! Halala! zove lovački rog.

Čopor pasa štekćući juri preko lovišta i traži ubijenu pticu. Tu ponjuši, tamo zagrebi, pa opet naprijed, s njuškom pri zemlji. Jedan zastaje za časak, onjuši, okreće glavu, a onda poljem juri poput strijele.

— Maks! — više neki glas, pa opet: — Maks!

Ali Maks, divan crn prepeličar, ne čuje, nego skače preko jaraka te grabi prema Klepelovoj kući.

Četiri pseće šape odjednom staju, samo časak, onda hap! — plijen je ukliješten čvrstim vilicama, te pas s njime juri ravno dvorcu Ševin-gradu.

Tako je Ulu odnio pas koji nije znao razlikovati sovu od fazana.

*

Maks je kod kuće za kaznu dobio samo kruh i vodu, a Ula je dugo i dugo ostala ležeći kao bezvrijedan predmet u štenari.

A Dunja? Bijaše joj to posljednji put što je u Klepelovoj kući smjela početi veliko pospremanje. Klepel se toliko rasrdio što mu se razbilo stakleno zvono i što je Ula nestala, da je toga dana na tornju zvonio kao na uzbunu zbog požara.

Poglavlje šesnaesto

*BAŠ U DVORCU, NA VISINI,
HU VAM ŽIVI U TIŠINI.
ZALUD LJUBAV, NUTO JADA,
BJEŽE PTIĆI IZNENADA.*

Tatica Hu zaista je stanovao u dvorcu, kako je već godine i godine želio. »Sve je lijepo«, govoraše Hu u sebi, »ali nisam nikad ni pomislio da će ovako biti!«

Stan mu bio prostran, topao i suh, ali u kućanstvu mu neprestano vladao nered. Ptići mu, vidite, nisu ostali mali, nego je svaki od njih sedam polijetao tamo-amo i sve okretao naglavce, tako da je ocu kosa posijedjela. Hu više nije bio načelnikom, ali mu je vlastita mala općina od sedam bučnih i nemirnih ptića zadavala dosta muke i na leđa mu prtila dosta tereta, pod kojim je stenjavao.

A ipak ih je volio, te svoje zloće, i navečer im, kad ne bi izletjeli, pripovijedao divne bajke pune ljepote, tajanstvenosti i dubine. Sjedili bi tako u velikom gnijezdu, njih osam na broju, a u tišini se tiho i meko vio glas starog oca Sovuljana.

»Sve dok su sa svojim djetinjim srcem uza me«, mišljaše Hu, »život mi je lijep i sretan.« No, pokraj svoje duboke žalosti za Ulom osjećao je i strah od budućnosti.

I jedne večeri dogodilo se — Hu tada nije pripovijedao — te su njegovi ptići izletjeli iz gnijezda. Hu ostao sam te čitao neku staru knjigu koju je našao na tavanu. Bijaše to rječnik, da znate; odande je Sovuljan učio strane riječi, ponavljao ih i brbljao, a bjehu to riječi iz jezika daleke zemlje, gdje ljudi grade kuće koje su deset puta više nego što su tornjevi dvorca Ševin-grada...

Hu čitao sve dok zora nije prosivjela. Tada htjede na počinak, ali najednom eto ti s bukom trojice ptića u gnijezdo.

Otac Sovuljan zadrhta:

— A gdje su ostala četvorica? — upita u strahu.

Najstariji u odgovor protisnu nešto kao »široki svijet« te leže s braćom na počinak.

Hu ostade budan. Čekao je i čekao, ali se ni jedan od one četvorice nije vratio...

Tada se u očinskom srcu nešto razbi, zagrcu jadni Hu. I zaplaka poput djeteta.

Poglavlje sedamnaesto

*HU S PRIJANOM ŠETAT ZAŠO,
NE MISLEĆI ULU NAŠO.*

Tri je dana Hu čučao u najmračnijem kutu svoga gnijezda, a četvrtog dana sunce tako divno zasja i povjetarac tako veselo zaigra, da se Hu otresao tuge, stavio na nos naočari i s divnim zamahom krila odletio sa svoga tornja.

Poljem Djetlić išao. Pjevušio on neku pjesmicu i krilima udarao takt. Onda najednom ugleda Sovića.

— Eh, trista mu jada! — povika Djetlić. — Jesi li još na životu?

Padoše jedan drugome u naručje i bratski se krilima zagrlīše. Djetlić odmah htjede Kukavčiću u krčmu, ali se jadni Hu nije dotle usuđivao.

— Prošetajmo se malo — predloži Hu.

— U redu — prihvati Djetlić — a ja se za večeras pozivam k tebi u gnijezdo.

— Dobro, stara izjelico! — dočeka Hu smiješeći se. — Imam jelo po tvom ukusu: masne crviće sa salatom!

— Hura! — oduševljeno će Djetlić te zamahnu krilima u taktu vesele polke.

Potom se zaputiše dalje preko toplog polja, te Hu poče pripovijedati o svojim brigama, o svojim snovima i o svojoj dobroj Uli.

Koračali su sasvim mirno, svaki se zagnao u svoje misli. Prijedoše preko pokretnog mosta te se odjednom, iznenađeni, zaustaviše u unutarnjem dvorištu dvorca Ševin-grada.

— Pogriješili smo put! — povika Djetlić. — Valja nam se okrenuti natrag.

— Jest... — kaza Hu. — Nisam uzeo u najam i prizemlje!

— A tu je opasno! — i Djetlić pokaza na pseću kućicu.

— *Yes, yes!* — potvrdi Hu, a bijahu to prve riječi što ih je naučio iz svoje knjige.

No najednom široko otvori oči iza svojih naočari.

— Prijatelju... — prostenja Hu. — Prijatelju, pogledaj onamo!

Četiri oka bolje vide. Čini mi se, prijane, čini mi se da Ulu vidim!

I rasklopi kljun da uhvati zraka, dok mu se lice rastezalo: nije znao bi li se nasmijao od radosti ili bi zaplakao.

Djetlić pogleda onamo.

— Hu — promuca on — čini mi se da imaš pravo. Ali za svaku sigurnost treba da upitaš je li to doista Ula.

Soviću se noge tresle; sitnim koracima pođoše obojica prema štenari. Djetlić je išao iza Sovića.

— Pazi, Hu! — upozori Djetlić Sovića. — Pas mi se čini baš razbojnički!

— Opomena bijaše zaista pretjerana, jer je Maks tako mirno ležao u svome kutu kao da ga se cio svijet ništa ne tiče. Hu uljudno pozdravi:

— Dobar dan!

Pas pogleda prema Sovuljanu.

— Hoće li me taj razumjeti? — obrati se Hu Djetliću.

— Pokušaj, da vidimo — javi se Sovićev drug. — Bude li lajao, mi ćemo strugnuti.

Hu, pun straha, sjede na štenaru. Pas ga lijeno pogleda, ali se i ne maknu. Otkad su Maksa stavili na sam kruh i vodu, nikakva ga sova nije mogla pokrenuti, a što ta ptica na štenari hoće, bijaše Maksu zadnja briga.

Pošto izminu neko vrijeme, Hu se malo ohrabri.

— Ula! — zovnu on prigušeno.

Nikakva odgovora.

— Ula, ženice! — opet će Hu, a glas mu podrhtavaše od uzbuđenosti.

Hu vidje kako se Uline oči polako pokreću, ali se inače ne pomaknu ni jedan dijelak na svem njezinu tijelu.

Soviću sad postade neizdržljivo.

— Prijatelju! — Zovnu on Djetlića. — Prijatelju, ded pokušaj da psa izvučeš iz štenare.

— Jaa... — zijevnu Djetlić. — A kako ću ga izvući?

— Podraškaj ga malo! — kaza Hu.

U Djetlića ne bijaše volje za takvu hrabru pomoć prijatelju, ali mu je susret Sovića s Ulom tako umekšao srce te je unatoč svemu htio pomoći da se Ula izbavi.

I Djetlić se tako postavi tik uz rešetku na štenari...

»Ako je rešetka dobro zatvorena, nema pogibelji u tome da

takva psa malo izazovem«, kazivaše u sebi.

Ali zapor bijaše zardaó i vrata stajahu odškrinuta.

— Lijenčino! Skitnico! — povika. Djetlić prepeličaru.

Maks pogleda pticu.

— Ne, dobijesa, nije to sova! — zagunđa pas. — Nije sova, i rad bih tog razmetljivca za vrat ščepati!

— Stari lukavče! — zakriješta Djetlić nešto hrabrije.

Maks lijeno ustane i oštro pogleda Djetlića.

— Lijenčino lijena! — iskesi se Djetlić te izazovno zamahne krilima.

Sad Maksu bijaše previše. U jednom skoku skoči na rešetku, vrata se otvoriše, i dok je Djetlić preplašen i kriješteći bježao, Maks pojuri za njim u dugim skokovima, preko mosta u polje.

Hu spuznu sa štenare, nježno i pažljivo zahvati kljunom Ulu, pa onda, kako sad bijaše lakša negoli prije, leteći u širokim krugovima oko tornja, lagano se i oprezno uzvinu s njome do svoga skrivenog gnijezda.

Sat kasnije vratio se Maks isplažena jezika, bez plijena, jer je Djetlić poput strijele preletio preko nekog jarka, a Maks nije imao volje da se okupa. Tako prepeličar, iscrpljen od puste jurnjave, leže da počine proklinjući sve što može letjeti...

Leže pas i zahrka kraj svoje zdjele s vodom i kruhom.

Poglavlje osamnaesto

*SOVIĆI SU VELJE SOVE,
SUDBA NOVA NJIH SAD ZOVE.
KUKAVČIĆ JE VJEŠT BAŠ DOSTA,
UČITELJEM GLAZBE POSTA.
JIP I PJETLIĆ RADE SPRETN,
TRGUJU VAM SVAČIM SRETN.*

Ptići sovići rastu iz dana u dan, a i pamet im se sve više i više razvija. Četiri Sovićeva sina, pošto su otišla iz roditeljske kuće, u nekoj su jami u polju održali svoj prvi tajni dogovor i zborili kao razborite sove.

— Otac je ostario — reče jedan između njih.

— Prošlo je doba bajki — kaza drugi.

— Dovoljno smo odrasli i razboriti! — važno će treći — da već i sami možemo kroza život!

Četvrti je malo počekaio prije nego što je blago i lagano započeo:

— Jest, istina je, otac je ostario, ali nećemo ni mi vječno biti mladi, a sretan je onaj tko pod stare dane još vjeruje u bajke. Imamo li razbora, valja da za to ocu zahvalimo, a mladi moraju starost podupirati.

— Čujder — povika prvi — trebalo bi da se prometneš u propovjednika!

— Ti si u svojim mislima već ostario! — prekori ga drugi.

— Zapravo su njegove riječi sasvim razborite — javi se treći, a obojica ga prethodna ismijaše.

— Bajke ili ne — proslijedi on — no u svakom slučaju u očevu je gnijezdu nevolja. Za trojicu što su kod kuće ostali, otac možda još može naći dovoljno hrane, ali kad nas je osam, dostaje tek napol. Valja da nešto započnemo što će biti korisno i čime ćemo ocu pomoći.

— Govoriš baš kako u srcu osjećam — kaza blagi brat. — Nešto već možemo i umijemo, a time ćemo ocu uljepšati posljednje godine.

— Što da radimo? — upita prvi.

— Da izučimo kakav zanat!

— A koji?

Braća uzeše razmišljati. Četvrti predloži da zajedno odu Kukavčiću, da ondje izuče krojački zanat. S time se već može kroza svijet.

Ni jedan između braće nije glave tr'o zbog izгона: ta novi gospodari općine, Jip i Pjetlić, neće moći Sovičeve sinove razlikovati od drugih sova! Naprijed dakle, ravno Kukavčiću, i neka je sretno!

Veseli je i spretni gospodin svoju gostionicu i krojačku radionicu uvećao, te je sada u radionici imao šest krojača, a u gostionici dvojicu točilaca. On sam življaše divno, ništa ne radeći, te uživaše silan ugled u svakoga tko je u općini jeo i pio, žderao i ruho nosio — a tko bi opet išao bez hlača ili suha grla?

Gospodin Kukavčić bijaše najugledniji u svem onom kraju, pa ga je načelnik Pjetlić imenovao učiteljem pjevanja na općinskom konzervatoriju. A kako je do toga došlo? Evo kako!

Nedavno je gospodin Pjetlić sa svojom gospođom Kokicom imao večernje društvo s priredbom u korist ratnih invalida, pa je Kukavčić — sasvim besplatno — pjevao divne pjesme, dakako u čast gospodina Pjetlića. Za uzvrat i zahvalu bijaše Kukavčić imenovan profesorom pjevanja. Vidite, tako se dobra srca uzajamno pomažu u teškim životnim nevoljama! A tko je, kao gospodin Pjetlić, gospodar nad svim građanima, taj može mnogo dobra učiniti svojim prijateljima, a mnogo zla svojim neprijateljima...

A je li gospodin Pjetlić imao i neprijatelja? Oh, o tome se svuda govorilo, jer u posljednje vrijeme nije bio baš na dobroj nozi sa svojim ortakom Jipom. Možda zato što Jip nije dovoljno uvećavao dobitak; u tim je stvarima gospodin Pjetlić bio vrlo osjetljiv. Često se događa — kod ljudi također — da se neko prividno čvrsto prijateljstvo iznenada raspadne zbog glupoga novca! Ili čega drugog!

Zbog toga nije Jipa glava boljela: on je i dalje prepređeno pljačkao lakovjerni puk. Poduzeće JIP-PJETLIĆ bavilo se svime što se može zamisliti: njegovo poslovanje obuhvaćalo staro perje, crviće i zelen, kišobrane i staklene rbine, bočice s mirisnom vodicom, pilule protiv glavobolje i trbobolje, iznošene cipele (»Posljednja novost!« kazivaše Jip) i pjetlovske ostruge češljeve i napsrnike, i još tisuću drugih stvari.

I novac se kod te tvrtke mogao zaimati kada si i koliko si htio, ali to bijaše skupo, besramno skupo. Jip je uvijek tvrdio da je tome kriv rat, a kad je jednog dana vrabac Živživ, siromašni nadničar, Jipu skresao: »Ti nam krv sišeš, varalico!« — tada je gospodin Pjetlić osudio Vrapca na deset dana zatvora, jer se nije moglo podnositi da vrijeđaju gospodina Jipa. Bijaše komedija, jer se Pjetlić zapravo u sebi radovao zbog toga, te je kanio prvom prilikom podvaliti Jipu.

Poglavlje devetnaesto

*SOVIĆEVA TRI SAD SINA
UČE RUHO ŠITI,
ČETVRTI ĆE RADI VINA
KONOBAR U KRČMI BITI.*

Kukavčić sjedio na svojoj verandi i promišljao. Otkad je novi načelnik zavladao općinom, u krojačkoj radionici bijaše sva sila svakovrsnog posla. Tko god novaca imadaše neprestano naručivaše što god novo — danje i večernje ruho po modi briselskoj i pariškoj. Nikad nije bilo toliko priredaba s igrom, svirkom i plesom koliko sada. Bijaše kao da je odjednom svatko poživio u najvećem blagostanju. Gospođa zatvorenog Vrapca pripovijedaše doduše da se dobar život plaća novcem što je iscijeđen iz drugoga, ali je Jip priklopio da to gospođa Vrabica govori iz zavisti — pa tko onda ima pravo?

Međuto je Kukavčić svake večeri brojio novac, te se iz dana u dan tovio od pusta zadovoljstva i dobra života.

»Lijepo bih mogao u posao uzeti kojeg šegrta«, reče Kukavčić u sebi, pa na tabli ispisa:

Traže se naučnici.

Nije ploča visjela ni četvrt sata na vratima, kad eto ti četvorice Sovićevih sinova da se ponude. Bijahu sretni gdje su se tako dobro namjerali.

— Jah... — prozbori Kukavčić poslovno — četvoricu najjednom ipak je teško, a sove ne rade danju...

— Ništa se time ne gubi — javi se najhrabriji. — Mi ćemo raditi noću!

— Teško će to ići — zagunđa Kukavčić. — Treba mi i jedan vinotoča, a to nikako nije noćni posao.

— Toga bi se mogao latiti naš plašljivko — oglasi se drugi brat.

Pod tim je »plašljivkom« mislio na svoga blagog brata.

— Zar će zatvorenih očiju goste posluživati? — naceri se

Kukavčić.

— Dajte mu štitnike na oči! — javi se treći. — Onda će dobro vidjeti.

Četvrti, blagi brat, ne reče ništa; dadoše mu štitnike na oči i crnu konobarsku bluzu, pa mu valjade odmah u gostionicu na posao. Ostala tri brata pođoše za Kukavčićem u krojačku radionicu.

— Čujte! — uze riječ Kukavčić, te ovako prosljedi: — Četiri prva mjeseca nećete dobiti nikakve plaće. Najprije vam valja izučiti zanat. Onaj u gostionici može za sebe zadržati napojnicu što mu je dadu moji gosti. Uostalom, svakog ste dana pol sata slobodni, pa sebi potražite hranu. Jeste li razumjeli?

Braća se suglasila; nije bilo drugog izlaza. I tako prionuše na posao te izučiše svoj prvi zanat.

Poglavlje dvadeseto

*ULA ZADNJU, TUŽNU, VELI,
TREĆI PUT SE SOVIĆ SELI.*

Kad je Hu s Ulom došao u gnijezdo, tri ptića, koja su majku smatrala mrtvom, veselo zapijukaše te joj obisnuše oko vrata, ali nakon malo vremena okrenuše se od nje: gledali su je začuđeni i uplašeni. Što se to zbilo s njihovom majkom? Tako je tiha, ne govori, ni jednim perom da makne...

— Budite mirni, sasvim mirni... — potihlo će Hu, a glas mu drhtao kao još nikad u životu. — Majčica je bolesna... mi ćemo je izliječiti. Da, da, sve ćemo mi opet dovesti u red. Sve će opet biti dobro...

Pogleda Ulu najpomnije i najpredanije, a njoj se iz grla ote dubok uzdah, dok joj iz očiju potekoše dvije suze...

Tri su ptića plakala s majkom. Suza im suzu sustizala... U velikoj su brizi zbog nje, puni vruće ljubavi i boli nad njezinom bespomoćnosti.

Uto netko zakuca na tornju. Bijaše to Djetlić. Pred vratima je bučno otro noge u brisač, veselo stupio u gnijezdo, a potom, smiješeći se svojoj obitelji, zaželje:

— Dobar dan i sve najbolje!

No kad opazi tužna lica, svrnu pogled na Ulu te se uplaši, i časak ostade nijem kao riba.

— Da, prijatelju... — potihlo će Hu. — Eto, takvu sam je našao.

— A zar Ula uopće ne može govoriti? — suzdržano će Djetlić?

— Čini mi se da je tako — potvrdi Hu.

— Čujte me, Hu — zašapta mu Djetlić na uho — nije li to kazna za njezinu prijašnju mušičavost?

Hu ga pogleda tako ljutito, te je Djetlić našao da je bolje ne pitati ništa više.

Stoga veselo povika:

— Proslavljamo Ulin povratak, dragi prijatelji. Hu mi duguje večeru!

Ma koliko bijahu potišteni, valjalo je ipak slaviti, jer ma kako Ula bila neobična, ipak bješe radost opet je vidjeti, pa je Djetlićevo

brbljanje šiktalo kao kakvo vrelo radosti.

Upravo su pojeli salatu, kad se oko tornja začu lepet brzih krila. Bješe to blagi ptić, sin Sovičev: pobjedonosno je kući nosio novac od prvih napojnica što ih je dobio.

— Tata! — povika on smijući se. — Tata, donosim ti pozdrave od nas četvorice i kesu pošteno zarađena novca...!

Najednom ptić ugleda majku... Glas mu zamrije od radosti. Ptić poletje majci, a njezinim tijelom prođe drhtaj, prvi otkako je u gnijezdu.

— Mama! — zajeca blagi ptić, pa opet: — Mama, majčice...
Opet si ovdje!

I veselom Djetliću navriješe suze na oči.

— Ula — prozbori on ganut — kaži samo jednu riječ, jednu jedinu za Sovića i za tvoje derane!

Uli se polako sklopiše oči pa se opet otvoriše. Ona pogleda pogledom kojim je kanda htjela sve obuhvatiti i kazati sve što u srcu osjeća...

— H... H... Hu! — odjenom zazvoni poput tužbe boli i radosti.

— H... H... Hu — kaza još jednom, a onda se sruši nauznak i bez riječi pade na jastuk od perja.

Svi se sletješe oko nje, a Hu je privinu na svoje grudi, ali se činilo da se iz Ule istočio sav život, tako te je jadni stari Sovuljan sjeo i zanijemio. Novac od napojnica što ih je dobio njegov sin, kliznu na pod, komad po komad...

— Hu — progovori naposljetku Djetlić — ja mislim da je s njome gotovo. Jadno su stvorenje trinama ispunili. To je ljudska znanost.

— Ah, prijatelju... protuži Hu — sada sam posve napušten...

— A mi, oče? — javi se blagi sin. — Mi te ne napuštamo!

Hu se nato plačući obrati svojoj djeci i polako im kaza:

— Ostanete li kraj mene, život će mi biti još podnošljiv, ali je tužno i žalosno što trojice od vas nije bilo kad je majka umrla...

— Tako je to u životu — javi se Djetlić i nadoveza: — Dođi samo na neko vrijeme k meni, Hu, jer tu ne možeš ostati.

I tako se Hu i treći put preseli.

Jadna Ula ostade na tornju dvorca Ševin-grada, lijepo pokrivena zastorom od spletena poljskog cvijeća, jer je u općini nisu mogli pokopati sve dok je Hu prognan.

Poglavlje dvadeset prvo

*BRAĆA SVOJSKI ŠIJU, KROJE,
OHOLI SU, AL SE ZNOJE.
BRATAC SMIKKEL IPAK IMA
NJEŽNO SRCE U GRUDIMA.*

Nakon četiri mjeseca što bijahu u naukovanju kod Kukavčića, tri su Sovićeva sina dotle dotjerala u krojačkom umijeću da bijahu valjani krojači. Dobili su plaću i novo odijelo, ali im je, na nasreću, udarilo u glavu, pa se uzoholili. Ni ta nevolja ne bijaše jadnom Soviću prišteđena.

Ipak je jednom od njih bilo suđeno da nešto dobro učini. Zvao se taj Smikkel, a to će reći Sladokusac, jer je volio dobar zalogaj. U njegovu srcu bijaše vjerojatno još skriveno zrnce ljubavi što ju je majčino srce u nj posijalo.

Jest, čak se i u srcu prostaka i tupoglavaca nađe zrnce majčinske ljubavi. To zrnce možda ne proklija, nikad se ne rascvate i nikad plodom ne ponese, ali u dubokoj skrovitosti sjećanja ipak se nalaze ta zrnca, i nitko ih i ništa ne može odande istrgnuti. Ponekad ipak proklijaju i neočekivano ožive, čak u posljednjem času života. A onda je to kasno klijanje znak milosti za okorjelo srce, koje se otvara suncu i miru.

Smikkel doduše bijaše lakrdijaš, i to je točno, ali zato nije bio nikakav zloćudnik pa kad je s braćom iz usta blagog brata doznao o majčinoj smrti, odmah sebi skroji žalobno ruho i progovori glasom u kojem se jad odražavao:

— Draga braćo, ipak smo zlo učinili. Majka je promijenila svijetom, a mi joj se nismo našli na samrti. Otac je u svojoj boli sam samcat...

— Zaista je to žalost i nevolja — mišljahu ostala dvojica — no najgore je ipak to što u općini ne zauzimamo više nikakva boljeg položaja. Ta nismo li mi, napokon, sinovi jednog načelnika? Bolje bi bilo kad bi otac došao ovamo; tada bismo mogli živjeti onako kako to odgovara našem staležu.

Oholost je, kao što vidite, ušla u njihova srca i tako ih ponijela da im položaj i stalež bijahu važniji od žalosti za majkom.

— Je li vam to najveća želja? — upita ih blagi brat. — Je li to vaša žalost zbog majčine smrti?

Šutjeli su neko vrijeme, a onda će Smikkel:

— Ne možemo majku ostaviti nepokopanu. Treba da joj postavimo lijep nadgrobnik, sa humkom i cvijećem.

— Uzalud zboriš! — javi se najstariji. — Ona ne smije u općinu!

— Onda ću se ja pobrinuti — dočeka Smikkel — da smije onamo i ona i otac.

— Ako u tome uspiješ — oglasi se blagi brat — onda si ti najbolji između sedmorice braće Sovića.

Blagi zapravo bijaše bolji negoli Smikkel, jer nije nikada na sebe mislio: ostali uvijek.

— A kako ćeš to izvesti? — upita najstariji.

— Vidjet ćeš! — nasmija se Smikkel.

On otkaza svoju službu kod Kukavčića te odmah ode firmi JIP-PJETLIĆ.

A što je dalje kod te gospode učinio, mnogi neće smatrati lijepim, ali je tako učinio, on lakrdijaš Smikkel, jer je osjetio kako mu u srcu klija zrnce majčine ljubavi i jer je htio majku pokopati na mirnoj rodnoj grudi.

Bješe li to samo zato da bi općina vidjela što sve može Sovićeva obitelj? Ne, ipak — u Smikkelovu je srcu kucalo i poštovanje prema majci. Manje negoli u kakva čovjeka, da, i površnije, ali za nj bijaše to sve što je mogao.

I tako je Smikkel došao Jipu, a kako ovaj u mladome sovuljanu nije prepoznao sovićeva sina, mogao je Smikkel odmah kao krojač preuzeti posao u modnom odjelu, jer su Jip i Pjetlić imali i ruha na prodaju, na veliku muku i uskos majstoru Kukavčiću.

Poglavlje dvadeset drugo

*SMIKKEL LUKAV PLAN SAD KUJE,
SPRETNNO MRSI, VJEŠTO RUJE,
GAZDAMA ON SPLETKU SNUJE,
I JOŠ ŠTOŠTA DRUGO TU JE.*

Nakon nekoliko tjedana mogao se Smikkel nešto povjerljivije opohoditi sa svojim poslodavcima, i tako jednog dana (Jip je ležao u mreži — ležaljki i sanjario) neočekivano otpoče:

— Gospodine Jip, ja mislim...

— Što ti misliš? — upita Jip zlovoljno.

— Mislim — proslijedi Smikkel — da gospodin Pjetlić nije prikladan individuum da s vama stane na ravnu nogu.

— Individuum? — progunđa Jip. — A što je to?

— To vam je persona na dvije noge — kaza njegov pomoćnik.

— Tako? ovaj... možda imaš pravo.

Jip malo razmisli.

— Jest, Smikkel, mislim da imaš pravo. Taj mi Pjetlić baš nije par.

Smikkel je zaista imao pravo kad je to kazao, jer je gospodin Pjetlić svakako bio pristojniji od Jipa.

Tjedan kasnije, kad je Pjetlić jednog dana nadzirao u krojačkoj radionici, Smikkel će mu iznebuha:

— Gospodine Pjetliću, dopustite mi da...

— Što bi ti? — zagunđa Pjetlić.

— Htio bih da kažem — proslijedi Smikkel — htio bih da kažem kako mislim da gospodin Jip nije prikladan individuum da se s vama izravna.

Pjetlić ništa ne odgovori, ali darova Smikkelu sukno za novi kaput.

Smikkel je, pravo li se uzme, i tu pogodilo: Jip bi kao načelnik svakako bio nevredniji negoli Pjetlić.

Smikkel protrlja perje od zadovoljstva. Nakon tjedan dana, kad i Jip i Pjetlić bijahu u trgovini, Smikkel s najbezazlenijim licem upita bi li se njegova majka smjela pokopati u općini.

— Što? Zar si ti Sovičev sin? — upitaše oba gospodina u isti

mah.

— Jesam i dičim se time — odgovori Smikkel. — Onda, gospodo, hoćete li dopustiti?

— Dobro — progunda Pjetlić. — Valjan si momak. Pokopaj svoju majku u općini.

I pogleda u Jipa te tiho promrmlja:

— Eto, tu ti je taj manjevrjedniji individuum!

— Dobro — kaza i Jip svoju. — Imaš moje odobrenje.

I promotri Pjetlića, misleći kako je takav individuum zapravo nenasan.

— Najljepša vam hvala! — dočeka Smikkel te ode da izvjesti oca.

Posljedica toga razgovora bijaše da su majčicu Ulu divno i svečano pokopali u lijepom vrtu, gdje je nekoć Cvrkulj našao vječno počivalište.

Druga je posljedica bila da se Pjetlić počeo žestoko ljutiti na Jipa, a ovaj opet uzeo onoga sočno psovati.

I treća posljedica — obojica mišljahu o tome kako bi najbolje bilo kad bi samo jedan od njih bio gospodar u trgovini i poglavar u općini.

»Ta ja sam načelnik«, govorio je Pjetlić u sebi. »Zašto ne bih činio što me volja? Baš me briga za tog Jipa! On je poda mnom!«

A Jip se opet potiho smijuljio:

»Ako i jesi načelnik, Pjetliću, ipak ću te dotjerati da ćeš biti evo ovolišni, jer je u mene novac!«

No u očima građana i građanki ostadoše najbolji poslovni drugovi, vezani prisnim i časnim prijateljstvom i silno uljudni jedan prema drugome.

Poglavlje dvadeset treće

*KUKAVČIĆ KANTATU SLAŽE,
PJETLIĆU I JIPU LAŽE.*

Predvečer Jip ode Kukavčiću.

— Čuj me, Kukavčiću — proslovi Jip — ipak bi trebalo da kao učitelj na našem konzervatoriju uvježbaš jednu kantatu.

— Dakako! — dočeka Kukavčić.

— Dobro onda... — i Jip ga lukavo pogleda. — Naručujem u tebe kantatu u čast mačka Nere!

— Kako, molim?

— Jesmo li se razumjeli, Kukavčiću? Ali ni riječi o tome. Još treba da ostane u tajnosti. Dovrši kantatu do drugog mjeseca.

— Dobro je — prihvati Kukavčić — u redu, ali mi recite, gospodine Jipe, koliko smije da stoji.

Jip uze razmišljati kako bi najbolje udobrovoljio toga krojača i stekao njegovu naklonost.

— Naručujem u tebe dvadeset i pet odora za svoje kišobranare! — odlučno će Jip. — Je li dobro plaćeno?

Kukavčić se nasmiješi i nakloni te iskapi čašu u Jipovo zdravlje i dug život.

Nije izminuo ni sat vremena što je Jip otišao kad eto ti gospodina Pjetlića na vrata Kukavčiću.

— Ej, načelnice! — zapjeva Kukavčić prijateljski te se nakloni poput trske. — Koje li časti!

— Čujte, Kukavčiću — tajanstveno će Pjetlić. — Ja sam vas imenovao na konzervatoriju, a sada...

— Želite li možda kantatu? — lukavo će Kukavčić.

— Kako dolazite na to? — nepovjerljivo će Pjetlić.

— Samo sam tako mislio...

I Kukavčić se bezazleno nasmiješi.

— Dobro onda — nastavi Pjetlić. — Jednu kantatu u čast starog nečalnika Sovića!

— Sovića! — u čudu će Kukavčić izbuljivši oči.

— Da, Sovića — mirno prosljedi Pjetlić. — Htio bih ga opet uspostaviti u časti.

— Dobro i hvalevrijedno djelo! — dočeka Kukavčić. —
Plemenito je to od vas, gospodine Pjetliću, silno plemenito! A,
ovaj... koliko smije da stoji?

Pjetlić časa razmisli koji je najbolji put i način da Kukavčića
pridobije kao prijatelja.

— Naručujem u vas pedeset odora za općinske službenike!

A Kukavčić ispi i načelniku u zdravlje i poželje mu dug život,
jer — rekosmo već — Kukavčić bijaše lukava ptica.

U glazbenom Zavodu profesor Kukavčić — tako su ga ondje
zvali — podijeli svoje učenike u dvije skupine. Jedni su učili pjevati
Neri u čast, a drugi Soviću, no napjev u oba slučaja bijaše isti, a
riječi je Kukavčić tako mudro sastalvio da su i jednome i drugome
mogle služiti. Zar nije Kukavčić bio spretan?

Poglavlje dvadeset četvrto

DA BI NERU PROSLAVILI SPOMENIK MU POSTAVILI.

Tjedan promicao za tjednom. Jednog dana Jip sasvim prijateljski upita Pjetlića:

— Načelniče, dopuštate li mi da u općini podignem spomenik?

— Spomenik? — nepovjerljivo će Pjetlić.

— Da, dragi prijatelju — nasmiješi se Jip. — Spomenik gospodinu Neri, iz čiste zahvalnosti.

— Zahvalnosti? Što ima naša općina tome lupežu da zahvali? Pjetlić osjeti kako ga srdžba obuzima.

— Gospodin je Nero bio u ratu naš saveznik — mirno odbesjedi Jip.

— Jipe! — zakriješti Pjetlić. — Zar možda smećete s uma kako se time obogatio?

— Ne, dragi prijatelju — zažubori Jip podmuklo. — Ne zaboravljam to, ali da nismo imali Nere, ostali bismo... bokci i kukavci.

Iz Jipovih usta začu se zlobno pištanje.

Gospodin Pjetlić nije znao što da odgovori. Nije mogao niti smio protiviti se, ali mu nikako ne bijaše po volji što mu je taj prevrtljivac Jip izišao sa tako lukavom osnovom.

— No... da... — skanjivao se Pjetlić. — Da, dobro... ali što će općina na to kazati?

— Budite bez brige — kratko će Jip. — Općina će šutjeti.

Načelnik uzdahnu te se i protiv volje suglasi, a Jip mu uvečer posla još laskavo pisamce u zahvalu i k tome paštetu od krtičje jetre.

Taj je svim mastima namazani šišmiš dobro znao kako se kroza svijet probija.

I jedne nedjelje kad bijaše crkveno slavlje, bučno i svečano posvetiše spomenik. Bijaše to kip od pečene zemlje; prikazivaše Neru s krunom na glavi i s palmovom grančicom u šapama, a na podnožju pisalo:

VITEZU NERI
SPASIOCU OPĆINE

PODIGAO
BLAGORODNI GOSPODIN JIP

Kukavčić iziđe sa svojom kantatom, a učinak bijaše takav kao da je top opalio. Osobito su se živo komentirale riječi:

*Slavlju veljem sad je hora:
plemenitog, dičnog stvora —
Nero njemu glasi ime
proslavljamo evo time,
radovat se svatko mora.
Mačjeg roda on je cvijet —
zar još toga ne zna svijet? —
Mačak to je sva divota,
njuška mu je baš strahota.
Hrabar on je, učen, silan,
ni na koga nije kivan,
rep ga resi, debel, divan.
Vivat Nero, vitez Mačak!
Vatromet sad, kad je mračak,
nek se pali, nek se svira!
I da živi dični Jip,
hip, hip, hura! hip, hip, hip!
koji sve to financira!*

Lako se, ruku na srce, moglo vidjeti da Kukavčić nije nikakav pjesnik; stihovi mu bili jadni i šepavi, ali je svatko nalazio da su jedincati!

Gospodin Nero, koji je pribivao slavlju, bijaše sav u oblacima. Zakleo se da će ubuduće uvijek braniti općinu, u svakoj nesreći i od svake mačje nevolje. Od silne je uzbuđenosti nervozno čupkao onu polovinu svoga brka, a naposljetku je pred svim narodom predao Jipu medalju mačjeg ordena od Angore... Bješe to zapravo samo komadić lima sa konzerve, ali se Jip svejedno osjećao blaženim.

Sve je lijepo i propisno teklo, no kad je Mačak opet krenuo na svoje područje, bijaše praćen uvredljivim zviždanjem. Da, pripadnici općine radovahu se vatrometu, pjesmi i buci, a ne i Neri. Ali to Jipa nije smetalo; Nero sad bijaše njegov moćni prijatelj, a to je njemu glavno!

U prvi pamik zore ode Djetlić kući te ispriča Soviću kako je proteklo slavlje.

Pjetlić pak sjedio kraj Kokice, a glava mu bila povezana: od pustog bijesa spopala ga zubobolja...

Poglavlje dvadeset peto

*SPOMENIK SE SADA RUŠI,
SAV SE U PRAH ETO KRŠI
ČOKOLADE! — SVATKO VIČE,
SOVIĆU SVE ŽIVO KLIČE.*

Dok su Neru tako slavili i veličali, Smikkel potražio trojicu svoje braće u Kukavčića, te im kazao da zajedno pođu ocu.

Kako smislili, tako i učinili. Hu bijaše sretan i presretan, a i Djetlić se silno radovao, kad se sva obitelj opet našla na okupu.

— Čuj, oče, a i svi me poslušajte! — prozbori Smikkel. — Čini mi se da sam sasvim dobro odigrao svoje karte. Jip je ljut na Pjetlića, a načelnik je opet onoga toliko sit te bi ga najradije uklonio, jer onaj neprestano traži put i način da se u općini umili.

— Sasvim točno! — oglasi se Djetlić. — Ne bih se čudio kad bi Pjetlić došao ovamo i pružio nam ruku, to jest nožicu. Gledaj, Hu: pakosna gospoda uviđaju da im bez tebe sve ide zlo i naopako.

— Ah, prijatelju — javi se Hu — svijet se ludo okreće, meni je stalo samo do mira...

— Dobro, oče... — progovori blagi sin — ali bi ipak lijepo bilo da više nisi prognanik.

Svi u tome bijahu suglasni, a Hu samo kimnu glavom, kimnu kao star i mudar stvor koji može mnogo zla zaboraviti, ali koji u srcu nosi mnoge rane.

— Čekati — izusti potiho Hu. — Čekati i mirovati. To je najveća mudrost.

Uto u posjet stiže teta Žuna. Sa sobom je donijela košaricu lipova cvijeta.

— Od ovog je dobar san — zaklepeta njezin hitri kljun. — A Jip je kojekakve gluposti počinio s tim Nerom, huncut i lupež!

Jedva je mogla sve iskazati koliko bijaše ogorčena, te je puštala maha svojoj srdžbi zbog sramotne komedije s onim spomenikom.

— Samo se umiri — kaza joj Djetlić u smijehu. — Sve će se to izmijeniti.

I u tim se riječima pozdravi sa svojim prijateljima, te ode u selo, ravno u kuću gospodina Pjetlića.

Što su ondje njih dvojica razgovarala, nikada nije nitko doznao, ali sutradan, kad su građani otvorili kapke na prozorima da vide novi dan, imadoše što i vidjeti: čudom se začudiše i zlrado opaziše da je glineni spomenik srušen i da leži na zemlji u tisuću rbina...

Jip umalo što nije puknuo od bijesa. Odmah nahuška svoje kišobranare na osvetu, pa se u tren oka sve u općini okrenu na glavu. Šišmiši se ponijeli kao krvoloci, no kako je međuto zabijelio dan, nisu svojim očima, što vide samo noću, mogli razlikovati prijatelja od neprijatelja. Letjeli oni ulicama, ujedali i udarali kokoši i vrane, prepelice i gavrane, guske i patke, u Kukavčičevoj krčmi sve prevrnuli i preturili, dizali dreku i čupali dlake i perje. No najedanput ptičji narod navali na njih iz svih kutova. Sve što je švrljalo po stražnjim dvorištima izbi naprijed te navali ključati po lupeškoj družbi kišobranarskoj, kriješteći i pišteći, gaćući i kokodaćući, klocajući i zvocajući, tako te Jipovi trabanti naposljetku, dobro udešeni i danjim svjetlom zaslijepljeni, dođoše na policiju.

Načelnik, zacijelo sakriven u svojoj kući, trubom je sazvaio svoje podložnike, a ti će se već pobrinuti za mir i red. Nije potrajalo ni pol sata, a izazivači nereda i bune bijahu okovani i u zatvor bačeni.

Općinski zatvor bijaše dupkom pun, tako te je nadničar Vrapčić, koji je svojedobno bio osuđen na deset dana zatvora mogao sada van, jer u zatvoru nije bilo dovoljno mjesta.

— Zaista — kaza čuvar (debela prepelica) — taj je Vrapčić svakako bolji i redu privrženiji negoli ta Jipova banda.

I Vrapčić odletje svojoj ženi, a ona umijesi kolače, pa su tri dana slavili njegov povratak.

Gospodin je Pjetlić razgovarao sa ženom o svojim osnovama. Gospođa se Kokica koketno požuri imućnijim građanima, rasturi letke i po glasniku razglasi kako načelnik sutra priređuje divnu večernju svečanost, na koju je pristup slobodan i na kojoj će se besplatno dijeliti čokolada.

Kad je Pjetlić sutradan sa svojom Kobicom ušao u vijećnicu, golema dvorana bijaše već dupkom puna. Da, narod je navrat-nanos pojurio na svečanost, na čokoladu svi bijahu popašni.

Kukavčić pjevao lijepe pjesme o sunčevu sjaju, o mjeseci, poštovano općinstvo griskalo i ključalo čokoladu, a naposljetku na povišenu podnicu istupio Pjetlić, važno se naklonio, pogledao

Kokicu (ona je sjedila u dvorani, a srce joj burno udaralo!) te započeo:

— Dragi građani...

— Bravo! — povika Djetlić iz svog kuta, a sva dvorana povika zajedno s njime:

— Bravo!

— U općini se počinila strahovita glupost — proslijedi Pjetlić — počinio ju je netko koga ne treba ni imenovati...

— Jip! — povika Djetlić. — Dolje s njim!

— Dolje s njim! — zaori se dvoranom.

— Pjetlić se pokloni, nasmiješi, pogleda svoju ženu te nastavi:

— Ne možemo trpjeti da se u našoj mirnoj i miroljubivoj općini podiže spomenik nekome tko nas neprestano ugrožava!

— Nero! — zakriješta Djetlić.

— Dolje s njim! — zavika uzbuđeno mnoštvo što se sakupilo u dvorani.

— I da živi čokolada! — nasmija se neki ušljivac, ali ga brzo izbacije.

— Radujem se — produži Pjetlić prijateljski — radujem se što ste tako složni, ali tu s ganućem mislim i na nekoga drugoga koji je podnio strahovitu nepravdu...

— Sović! — zagrmje Djetlić. — Da živi Sović!

— Živio! Živio! — odliježe dvoranom.

Pjetlić, u skladu s društvenim položajem, ubrisa suzu s nosa, učini kao da uzdiše od sreće te zaključí:

— Mi ćemo Sovića uspostaviti u časti.

— Spomenik Soviću! Spomenik Soviću! — prolomi se dvoranom.

Narod sad postade nepodnošljiv. Sve se podiglo i uzvikalo, sve jedan drugoga nadvikivao:

— Sović-Sović! Spomenik - spomenik! Dolje Jip, dolje Nero! Dolje, dolje! Živio Sović! Čokolade...

Pjetlić nađe da je u svemu uspio. Drugoga tjedna imao se posvetiti spomenik, uz posebnu kantatu profesora Kukavčića.

Kako se pojela čokolada i sve pjesme ispjevale, dvorana se ubrzo isprazni. Na izlazu gospođa Kokica s majčinskom otmjenošću poljubi dva mališana iz siromašne četvrti. To ju je učinilo veoma omiljelom. Zar nisam rekao da je Kokica pametna žena?

Načelnik Pjetlić pozva Djetlića na večeru, ali ovome bijaše

milije poći kući, jer je svojim prijateljima mogao donijeti dobru vijest.

Poglavlje dvadeset šesto

*SOVIĆA JE ČAŠĆE STIGLO,
DA GA SLAVI SVE SE DIGLO.
I KIP DRVEN ETO PRIMA,
AL JE HLADAN PREMA SVIMA.*

Nikako ne bi valjalo da mislite: eto, načelnik odjednom voli jadnog Sovića. Ne, nikako! Gospodin se Pjetlić samo pričinjao. Već je mjesece i mjesece ljut na Jipa (»Taj odvratni individuuum!« kakotala gospođa Kokica), pa ako i jest prije ostavio Sovića na cjedilu, da bi u zajednici s Jipom tjerao velike poslove, ubrzo mu postalo krivo što svoje gospodstvo i vlast mora dijeliti s takvim običnim šišmišem. A Smikkel bijaše tako lukav i kovaran da je u Pjetlićevu srcu znao raspiriti oganj...

Možda to baš i nije bilo lijepo od Smikkela, ali je tako uradio da bi ispravio staru nepravdu nanesenu Soviću, pa je stoga bilo dobro što je Pjetliću i Jipu zakuhao onu kašu. I da bi naljutio Jipa i njegova izdajničkog Neru, i da bi istodobno u narodu stekao naklonost, Pjetlić je htio Sovića pozvati natrag u općinu, podići mu spomenik te ga slaviti i hvaliti kao svoga najboljeg prijatelja.

Tako i ljudi katkad čine sa svojim prijateljima. A tko, kao Hu, bude izdan, taj zna koliko je to bolno.

— Jest — reći će Hu Smikkelu — istinska mi je ljubav iznad svega, a spomenik ništa. Kaži gospodinu načelniku da sam mu zahvalan na ljubaznosti i pažnji, ali da smo još u žalosti za majkom... Ne idem tamo, na njihov hopsa-sa!

Ipak, kad je osvanuo sunčani dan velikog slavlja, lijepa se kočija (bijaše to ljuska golemnog kokosova oraha koju je vuklo osam bijelih miševa) doveze Djetliću pred kuću, pa tatica Hu morade protiv volje i namjere ući...

Nikad u općini nije bilo takva oduševljenja i takve razdugaosti, i nikad toliko naroda na nogama i tolike radosti u tisućama ptičjih srdaca, kao onda kad se Hu dovezao na glavni trg, gdje su ga svečano dočekali i pozdravili gospodin Pjetlić i gospođa Kokica s gospođama i gospodom od odbora za proslavu.

Kukavčić je i drugi put izišao sa svojom kantatom. Bješe to isti

onaj napjev, ali su sad njegovi učenici pjevali idući u stihovima straga naprijed i sve izvručći riječi:

*Koji sve to financira,
hip hip hura! hip, hip, hip!
jest naš Pjetlić, a ne Jip!
Nek se slavi, nek se svira,
oganj pali, a u mračak
nek se gadni progna Mačak
s repom grdnim, i nek crkne,
od bijesa neka pukne!
Hrabar nam je, učen, divan,
premudri naš Sović silan.
Mačak ruglo i strahota,
Sović blagost i dobrotu.
Zar još toga ne zna svijet?
ptičjem rodu on je cvijet.
Radovat se svatko mora,
Proslavljamo njega time,
Sović, znamo, glasi ime
Plemenitog toga stvora,
Slavlju veljem sad je hora!*

Sve se prolamalo od pljeska i klicanja. Teta Žuna, koja je također došla da sve vidi i čuje, potihom kaza Djetliću:

— Gospodine Djetliću, možete li išta razumjeti od toga što pjevaju?

— Ne, draga gospođo — odgovori Djetlić — ali nešto besmisla više ili manje na takav dan ništa ne mari. Što više buke i zbrke, to bolje!

Načelnik uruči Soviću i općini kip: rezbu u brestovini. Rezba prikazivala Sovićev lik, a dolje pisalo:

PLEMENITI HU
USPOSTAVLJEN U ČASTI
DAR PJETLIĆA
NAČELNIKA I VELETRGOVCA

Hu ni sam nije znao kako je do toga došlo, ali se našao u Pjetlićevu zagrljaju (uvijek tako biva za lijepih svečanosti), a srce mu se preokretalo u grudima. Mislio je na Ulu i na mirovnu

konferenciju...

Poglavlje dvadeset sedmo

*JIP, TAJ LUPEŽ, SLABA VJERA,
S OPĆINOM JOŠ ŠEGU TJERA.*

Zamislite samo kakvo je ogorčenje nastalo kad su građani sutradan izjutra vidjeli Sovičev kip razbijen na tlu!

Sva se općina uzbunila i na noge ustala. Probudio se Pjetlić i pojurio sa svojom kakotavom Kokicom i sa dvadesetero piladi na mjesto gdje se zbililo ono zlodjelo. O, strahote! O, izdaje! Skupocjeni kip bio razbijen u komadiće!

Odmah je morala krenuti oružana straža da potraži obijesne razbijače.

— Jipovo je to djelo! — povika Djetlić, a sav narod pojuri za njim put tornja, gdje lupežu bijaše nastan.

No Jipu i njegovoj družbi nigdje traga! Na dovratnik pred gnijezdom lupež pribio papirić na kojem bijaše napisano:

*Oj glupaci, dobar dan!
Pjetlić osta ismijan
Soviću se pruža figa,
a vaš Pjetlić nek se friga
Glupo tude sad ne stojte,
Jipa više vi ne brojte-
on odlazi, hita smjelo:
svršio je svoje djelo.*

Poglavlje dvadeset osmo

*PRIJATELJSTVO PJETLIĆ HTIO,
HU GA LIJEPO OTPRAVIO.*

Prvih četrnaest dana nakon toga žalosnog događaja nije Pjetlić mogao ni zrna progutati. Švrljao je naokolo opuštene kreste, tužan i zlovoljan.

Hu je mirno sjedio s Djetličem i s njime se kartao. Njemu bijaše smiješno i šaljivo to što je kip razoren, jer do slave i vanjskoga, javnog ugleda nije on ništa držao. Htio je živjeti mirno i povučeno...

A onda dođe Pjetlić i pomuti mu njegov mir.

— Čuj, prijane Hu — prozbori Pjetlić. — Sada, kad je Jip otišao, lijepi su izgledi za nov trgovački posao. Bi li htio sa mnom poslovati? Dajem ti polovinu dobiti!

— Dragi načelnice — uzvratu mu Hu i žmirnu prema Djetliču — velika mi se čast time iskazuje, ali otkad sam izgubio jedan dragulj, nemam više nikakva smisla za trgovinu i za poslove...

Pjetlić se nasmiješi, jer bijaše u neprilici zbog toga odgovora, a kresta mu se ovjesi još mlitavije. U Djetličevoj kući časak zavlada tišina... Napokon Pjetlić duboko uzdahnu te upita:

— A kad bi opet mogao postati načelnikom...?

— Najljepša hvala — kašljucnu Hu. — Radije sam pokraj svojih sinova i dobrog prijatelja negoli pokraj stotinu glupih građana s njihovim spomenikom.

Pjetlić ljutit ode, a kad dođe kući, započe svađu sa svim i svakim, čak i sa svojom Kokicom, koja je u strahu i zaprepaščenosti pustila da joj kaša zagori.

— Ta što je s tobom? — zakakota Kokica.

— Htio bih da sam sova? — zakriješta njezin muž te ode da nađe utjehe u bučnoj Kukavčićevoj krčmi.

Poglavlje dvadeset deveto

*HU SA SVOJIH SEDAM SINA
PREKO MORA I VISINA
KREĆE ETO S POSTOJBINE.
KARAVANA VRH DUBINE
U DALEKI IDE KRAJ
DA POTRAŽI MIRA GAJ
GDJE SE LIJEPO ŽIVUJE,
TRUDNO SRCE MIRUJE.*

Koliko god bio ugodan mir kod Djetlića i koliko god brižni bili prijatelj i teta Žuna, Soviću je još neko vrijeme srce burno udaralo. Tištila ga blizina Ulina groba, a život ga u općini neprestano podsjećao na nevolje što su ga ondje snašle.

I jedne večeri, kad je mjesečina lijepo zasjala i sve srebrom polila, zovnu Hu svoje sinove te im каза:

— Sinci moji, ja ću na put... Dovoljno ste odrasli da se sami možete u životu probijati. Pođe li tkogod između vas sa mnom, drago će mi biti. Tko ostane, od mene mu blagoslov...

— Ja ću s tobom, oče — javi se blagi sin — ma bilo i nakraj svijeta...

— No, no — nasmiješi se Hu — nećemo u takvu daljinu, ali ipak dobro odavde, da bismo zaboravili svu svoju nevolju.

Bilo to od ljubavi ili od želje za novim i nepoznatim, ili opet sa oba ta razloga — ne bih znao reći — ali svih sedam sinova htjedoše poći s ocem, a Hu se, razdragan, sav topio od sreće.

Djetliću se ote dubok uzdah kad je saznao za odluku svoga prijatelja: ta nije on mogao u tu daljinu, krila mu bila troma, a trbuh predebeo. A teta se Žuna od uzbuđenosti srušila...

No koliko god rastanak bio bolan, Hu nije mogao u sebi potisnuti želju za daljinom, slobodom i mirom, pa u kasnu jesen, kad su svi plodovi dozrijevali na punom i prepunom drveću, kad su pčele zujale svoju veselu pjesmu i zuj o sitosti i divnom obilju, kad je rumeno sunce utonulo na dalekom zapadu, a pošto su novo cvijeće zasadili na Ulinu grobu — Hu sa svojih sedam sinova zaplovi put rumenog obzorja, mirno i polako, jakim zamasma krila i

s pjesmom u srcu.

Ne bijaše više nikakve male općine i nikakvih malograđana,
nikakva kriještanja i vike... Letjelo sedam ptica sa svojim ocem u
veseloj i svečanoj karavani...

Mali osvrt na velikog Flamanca

Francuski književni kritik i povjesničar abbé Henri Bremond (1865-1933) u svojoj je knjizi *Dijete i život* (*L'enfant et la vie*) napisao da je — zabavljati djecu povlastica pripovjedača. Istina je, zabavljati djecu jest povlastica pripovjedača, ali je i *obveza*. U obiteljskom i društvenom životu nema povlastice bez obveze, a to često i rado smećemo s uma, pa su Francuzi ovo društveno pravilo davno uobličili izrekom *noblesse oblige* (»plemstvo obvezuje«). Plemstvo tu, dakako, ne shvaćamo doslovno nego u prenesenom smislu — kao svaki dar Božji koji čovjeka izdiže iznad prosječnosti: plemenitu duhu dužnost je činiti plemenita djela. I premda u naše vrijeme tu izreku potežu ponajviše u podrugljivom smislu, ona u prvotnom značenju sadržava opomenu i pouku, ali istodobno i svjedočenje o tome kako danas obveze često i prečesto zaboravljamo.

Pisac ove knjige, Anton van de Velde (1895- 1983), nije to pravilo nikad zaboravio. Ono bijaše jedno od načela njegova stvaranja namijenjena djeci. Radišan i neumoran, kakvi već jesu Flamanci, a dugovjek (živio je gotovo devedeset godina), obogatilo je svoj golemi i raznoliki književni opus još i mnogim knjigama što ih je namijenio djeci, i mladeži uopće: tu su igrokazi, dramoleti, priče i pripovijetke, i mali romani, u kojima je načelo zabave i pouke obilato upotrebljavao. Doista, njegove knjige za djecu zabavne su i poučne; svježe, inventivne i neobične, ali i pune životne mudrosti; maštovite i poetične, ali ipak stvarne — duboko utemeljene u život.

U pouci se nikad nije služio golom realističkom pedagogijom i didaktikom: nikad pouke nije izričito kazivao i nametao, nego je djelovao na osjećaj, na srce, neprimjetno dijeleći dobro od zla, vrline od mana, spontano u djece budeći osjećaj odgovornosti i dužnosti prema drugima, prema radu i zajednici, a prepuštajući malima da stvaraju vlastite zaključke, da biraju i da se opredjeljuju.

Gotovo je nevjerojatno kako je Van de Velde prizore iz ljudskog života vješto preobličavao u priče, dajući pravim, zbiljskim prizorima čarobni sjaj neobičnosti. Sve je moguće u svijetu djetinjstva i svijetu priča, jer ni u pričama kao ni u djetinjstvu nema čvrstih obrisa ni oštrih granica — sve je rasplinuto, razliveno: dijete

stoji pred tajnama života kao i pred tajnama priče jer u životu i u pričama mogućnosti su beskonačne. Mašta i zbilja (kao da su oblaci što ih tjeraju proljetni vjetrovi) začas se stvaraju, prožimaju, rastvaraju i preobličuju pokazujući djetetu (koje je i samo u početnom stadiju oblikovanja) kamenčiće iz mozaika životnih istina. A dijete, razumjevši priču, spontano shvaća i te istine. Ništa djetetu nije tako blisko kao priča, kao bajka, s tajnama stvarnosti. Zato i najneobičnije avanture moraju biti »istinite«, bez raspuklinâ sumnje.

Je li Van de Velde to naučio od Andersena? Zacijelo je učio i od njega, ali su njih dvojica tako različita po životu i po djelu (stilu, obliku, naraciji) da se ta misao ovdje trenutno započinje i završava. Sam Van de Velde kaže da mu prauzori bijahu Dante, Shakespeare i Goethe, i to ćemo mu vjerovati, jer sama riječ *prauzor* pokazuje koliko se preinaka i promjena događalo u svakome od nas dok smo postali ono što jesmo, i koliko će se još događati dok postanemo onakvi kakvi ćemo biti — preoblikovanje je kontinuirani životni proces, zapravo svemirski proces.

Van de Veldovi junaci igrokazâ i pričâ za djecu obično su životinje (nikad vile, vještice, zmajevi i patuljci, nikad kraljevi i kraljevne). Pisac ih opisuje antropomorfno — na istoj ravni s ljudima: ljudski i životinjski život ima isti tijek — čas vedar, čas oblačan, sad tužan i pun nevoljâ, sad miran i pun nade. Tvrd i težak ali lijep. Pisac se ne zapleće u zamršene putove podsvijesti, ne silazi u »podzemlje« ljudskih muka: sasvim običnim riječima, jednostavnim izričajem, govori o svakodnevnim otkucajima srca, sati, vremena — i života.

»Sovuljan Sović, zvani Hu, bijaše muž gospođe Sove Sovičke, zvane Ula. I on i ona bijahu od roda ptica sova te u gnijezdu imadahu sedam ptića sovića. Gospođa je Ula bila brižna mati, ali oštra na jeziku, baš oštra...

...Valja spomenuti, susjedi gospodina Sovića i gospođe Sovičke bijahu sve sami golaći — nigdje nikakve ugledne i otmjene obitelji. Gospođa je Ula već stotinu puta glasno i jasno najavila da će odseliti odande, a Hu je svaki put pročistio grlo, slegnuo ramenima te se promeškoltio kao da ga buhe grizu...«

Finim humorom i blagom ironijom usred realnog opisa jedne obične ptičje obitelji (a mogla je to biti bilo koja ptičja, životinjska ili ljudska obitelj) započinje se ova priča o Sovićima, koja će učas poprimiti dramsku (a potom i dramatičnu) radnju — Van de Velde,

naime, bijaše kazališni čovjek, dramski pisac i režiser, pa je sve svoje priče doživljavao »kazališno«, kao da se zbivaju na pozornici. Radnja im nije nikad statična, nikad jednolična — i baš kao na pozornici, uvijek se nešto događa, uvijek netko dolazi i odlazi (ti odlasci i dolasci prikazuju, predočuju, zamjenjuju vrijeme i prostor stvarnog života). Na pozornici su možda i osjećaji »izazvani« i »nabijeni« — vrijeme je ograničeno da bi se radnja mogla postupno, polako i prirodno razvijati. Sve se mora dogoditi u kratko vrijeme, pa se i događa. Stoga je i piščev izražajni oblik podvrgnut tom ograničenju — forma je dramska i dijaloška. Mala knjiga puna je zbivanja kao šipak košticâ. A svako poglavlje umjesto naslova ili brojke ima pjesmicu, koju će djeca lako upamtiti. Divan uvod u početak poglavlja. To bi rijetko komu palo na pamet.

Upravo zbog toga, piščev je stil bez afektacije, njegova jednostavnost virtuozno književna i, kao u Andersena, protkana osobnim refleksijama koje zasmijavaju, ali nukaju na razmišljanje.

Nepраведno je govoriti samo o Van de Veldovu stvaranju za djecu: njegov opus za odrasle mnogo je veći. Pisao je realistične romane iz suvremenog života, protkane humorom, ironijom, ponekad satirom (nikad sarkazmom — bijaše previše blag); pisao je pustolovne romane s povijesnom pozadinom i povijesne romane s pustolovnim zapletima (danas za takve imamo televizijski izraz »politički thriller«), a da ne spominjemo novele, eseje, književne i druge kritike i rasprave.

I te romane obilježavaju iste značajke: u sretnom sklopu ozbiljnosti i ironije Van de Velde raščlanjuje nimalo bezazlene pojedinačne i društvene mane: neumjerenu sklonost za stjecanjem imutka, položaja i časti umjesto njegovanja unutarnjih vrijednosti na načelima na kojima zdravo i uspješno društvo mora počivati. To je prije svega načelo humanosti, iz kojega potječu nužna ponašanja uzajamnosti, snošljivosti i praštanja. Samo pod okriljem humanosti pojedinačni i društveni život može protjecati u mirnoj i blagoslovljenoj vedrini sadašnjosti.

Nikad mu nije bilo dosta unositi optimizam u ogoljelu stvarnost svakidašnjice, »tražiti i stvarati radost u životu«, kako sam reče, ili kako reče jedan njegov biograf, parafrazirajući (možda) Henrija Bremonda: »Voditi u optimizam — to je privilegija pravih pripovjedača.«

Poseban dio njegova rada — piscu zacijelo najbliži — jest

njegovo svestrano kazališno djelovanje: pisao je igrokaze i drame i postavljao ih na scenu, prevodio je i režirao i strane drame, bio je režiser nadaleko poznat i često je gostovao u kazalištima u Belgiji i izvan nje; odgojio je generacije i generacije glumaca i režisera, a bio je i ravnatelj Flamanske opere u Antwerpenu i profesor na Konzervatoriju.

Bibliografija o njemu baš je pozamašna, sam je nije dospio ni pregledati, a kritike i napisi o njemu kreću se od hvale i divljenja do ljutnje, rogođenja i bučnih polemika.

Nije se čuditi — Van de Velde nikad nije pripadao nekoj književnoj struji, nije ga zanimala nikakvo književno pomodarstvo. Bio je samotnjak, pripadao je sam sebi: krajnje jednostavan, ravan, čist, pravedan, smion i neobičan, pripovijedao je upravo tako velikoj i maloj djeci. Kao što prigovarahu Andersenu, tako prigovarahu i njemu — jer ga nisu razumjeli ni prihvaćali njegovu različitost (drukčiji, zna se, uvijek izazivaju protivljenje); negodovali su i prigovarali oni koji su izgubili dječju dušu.

Strelice odapinjahu na nj i stoga što je u svakoj prilici i na svakome mjestu — na sceni, u knjizi, na predavanju, u društvu — otvoreno i jasno ispovijedao svoje flamansko rodoljublje. Ono se očituje na svim njegovim velikim i malim stranama. Te strane i stranice nude nadu da se sve nedaće, pojedinačne i društvene, mogu prevladati radinošću, postojanošću, vjernošću i optimizmom. Vjerom u vlastite snage. Korak po korak. To je kodeks flamanske tradicije i ponašanja. Kamo sreće da je kodeks i hrvatskih ljudi!

»Sovići« i »Krtice« jedine su Van de Veldove knjige prevedene u nas. »Sovići« su, zahvaljujući profesoru i pjesniku Mikuli Paviću, izišli u Matici hrvatskoj davne 1960. (danas ih nema ni u antikvarijatima). I ovo je drugo izdanje poslije trideset i pet godina (»Mosta«, Zagreb 1996).

»Krtice« bijahu još i gore sreće, bijahu baš zlosretnice: nikako da ugledaju svjetlo dana. Sve od godine 1970. selile se one iz jedne uredničke ladice u drugu — u dvadesetak socijalističkih godina! (Objavila ih je tek hrvatska naklada »Mosta«, u Zagrebu 1993.) Socijalistička kultura, pedagogija i psihologija nisu imale sluha za tu profinjenu i nadasve maštovitu flamansku knjigu, iako je prevedena na mnoge jezike kulturnog svijeta, i još se prevodi. Razlog uredničkog sljepila i gluhoće prema toj knjizi, razlog socijalističkog zazora prema njoj, valja tražiti upravo u siromaštvu i jalovosti

komunističkog odgoja i mišljenja. U knjizi se, naime, spominju Adam i Eva (i još ponešto iz religijskog tabu-arsenala), i njih su ondašnji »pravovjerni« i »pravolinijski« urednici proglasili »kršćanskim mitom« koji se »protivi učenju u školi«.

I po ovim bezazlenim sitnicama možemo vidjeti zastrašujuću dubinu našega duhovnog ropstva u komunizmu — kada su ljudi dospijevali u zatvor zato što su pjevali kakvu rodoljubnu pjesmu, i kad je, eto, jedno monopolističko poduzeće odbilo tiskati knjigu zbog pogubnog utjecaja Adama i Eve.

*

Obadvije su ove Van de Veldove knjige u hrvatskome ruhu završile konačno u »Mosti«, u čestita nakladnika komu možemo zahvaliti što će hrvatska djeca upoznati djelo jednoga isto tako čestita Flamanca.

Josip Tabak
Zagreb, 1996

Copyright

© Dubravko Deletis

e-izdanje pripravili:
Dubravko Deletis i Mima Goacher

website: www.josiptabakknjige.org

15/02/2013

